

**НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН
ҮНДЭСНИЙ ЗӨВЛӨЛ**

15160 Улаанбаатар хот,
Чингэлтэй дүүрэг, Хуульчдын гудамж 13/1
Утас: 321138, Факс: (976-11) 322936
E-mail: info@nduz.gov.mn
http: nduz.gov.mn

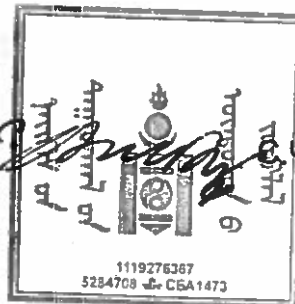
add. 03.31 № *31*
танай _____ -ны № _____ -т

**「НИЙГМИЙН БОДЛОГО, БОЛОВСРОЛ」
СОЁЛ ШИНЖЛЭХ УХААНЫ БАЙНГЫН
ХОРООНЫ ДАРГА Д.ОЮУНХОРОЛ ТАНАА**

Нийгмийн даатгалын Үндэсний зөвлөлийн
2019 оны үйл ажиллагааны тайланг хүргүүллээ.
Хүлээн авч танилцана уу.

Хавсралт *59* хуудастай.

ДАРГА *[Signature]* ЧИНЗОРИГ

**НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН ҮНДЭСНИЙ ЗӨВЛӨЛИЙН
2019 ОНЫ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ТАЙЛАН**

АГУУЛГА

- 1. НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН ТАЛААРХ ТӨРИЙН БОДЛОГО, ХУУЛЬ ТОГТООМЖИЙГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХТЭЙ ХОЛБООТОЙ АЖЛЫН ХҮРЭЭНД**
 - 1.1. Нийгмийн даатгалын тухай хуулиудыг хэрэгжүүлэх чиглэлээр
 - 1.2. Засгийн Газраас гаргасан тогтоол шийдвэрийг хэрэгжүүлэх чиглэлээр
 - 1.3. Нийгмийн даатгалын Үндэсний зөвлөлийн тогтоолыг хэрэгжүүлэх чиглэлээр

- 2. НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН САНГИЙН ТӨСӨВ, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ**
 - 2.1. Нийгмийн даатгалын сангийн батлагдсан төсөв
 - 2.2. Нийгмийн даатгалын сангийн төсвийн гүйцэтгэл
 - 2.2.1. Нийгмийн даатгалын сангийн орлого
 - 2.2.2. Нийгмийн даатгалын сангийн зарцуулалт
 - 2.3. Нийгмийн даатгалын хамралт

- 3. НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН САНГААС ҮЗҮҮЛЖ БУЙ ТЭТГЭВЭР, ТЭТГЭМЖ БОЛОН ТӨЛБӨР, ЗАРДАЛ**
 - 3.1. Тэтгэврийн даатгалын сан
 - 3.2. Тэтгэмжийн даатгалын сан
 - 3.3. ҮОМШӨ-ний даатгалын сан
 - 3.4. Ажилгүйдлийн даатгалын сан
 - 3.5. Үйл ажиллагаа, хөрөнгө оруулалт

- 4. НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН БАЙГУУЛЛАГЫН ТОГТОЛЦОО, ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА**
 - 4.1. Нийгмийн даатгалын байгууллагын бүтэц, зохион байгуулалт
 - 4.2. Хүний нөөц
 - 4.3. Нийгмийн даатгалын үйлчилгээ хөгжүүлэлт
 - 4.4. Эмнэлэг хөдөлмөрийн магадлалын чиглэлээр
 - 4.5. Хяналт, шалгалтын үр дүн
 - 4.6. Мэдээлэл, технологийн үйл ажиллагаа
 - 4.7. Сургалт, сурталчилгаа, олон нийттэй харилцах
 - 4.8. Түншлэл, хамтын ажиллагаа

- 5. НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН САЛБАРЫН БОДЛОГО, ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР НӨЛӨӨ**

- 6. ЦААШИД ТАВИХ ЗОРИЛТ, ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ АРГА ХЭМЖЭЭ**

ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ТАЙЛБАР

МУ	Монгол Улс
УИХ	Улсын Их Хурал
БХ	Байнгын Хороо
ЗГ	Засгийн газар
ДНБ	Дотоодын нийт бүтээгдэхүүн
НД	Нийгмийн даатгал
НДС	Нийгмийн даатгалын сан
НДҮЗ	Нийгмийн даатгалын Үндэсний зөвлөл
ҮОМШӨ	Үйлдвэрлэлийн осол, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчин
ЭМ	Эрүүл мэнд
ХХТАО	Хөдөлмөрийн хөлс, түүнтэй адилтгах орлого
ХХДХ	Хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээ
НДЕГ	Нийгмийн даатгалын ерөнхий газар
ААНБ	Аж ахуйн нэгж, байгууллага
БНУУ	Бүгд Найрамдах Унгар Улс
БНСУ	Бүгд Найрамдах Солонгос Улс
ОХУ	Оросын Холбооны Улс

ХҮСНЭГТЭН МЭДЭЭЛЛИЙН ЖАГСААЛТ

Хүснэгт 1. Нийгмийн даатгалын сангийн орлогын биелэлт

Хүснэгт 2. Нийгмийн даатгалын сангийн 2019 оны орлогын гүйцэтгэл

Хүснэгт 3. Нийгмийн даатгалын сангийн 2019 оны зарлагын гүйцэтгэл

Хүснэгт 4. Нийгмийн даатгалын сангийн 2019 оны зарцуулсан хөрөнгө болон үйлчлүүлсэн хүний тоо

Хүснэгт 5. Тэтгэвэр авагчдын тоо, зарцуулсан хөрөнгө

Хүснэгт 6. Тэтгэмж авагчдын тоо, зарцуулсан хөрөнгө

Хүснэгт 7. Тэтгэвэр, тэтгэмж, төлбөр авагчдын тоо, зарцуулсан хөрөнгө

Хүснэгт 8. Нийгмийн даатгалын салбарын ажилтнуудын бүтэц

Хүснэгт 9. Шалгалтаар илэрсэн төлбөр, зөрчлийн байдал

ГРАФИКИЙН ЖАГСААЛТ

График 1. Нийгмийн даатгалын сангийн төсөв

График 2. Нийгмийн даатгалын сангийн орлогын бүтэц

График 3. Нийгмийн даатгалын үйлчилгээ авагчдын тоо

График 4. Нийгмийн даатгалын хамралт

График 5. Тэтгэврийн зарлага

График 6. Тэтгэвэр авагчдын бүтэц

График 7. Тэтгэврийн доод болон дундаж хэмжээ

График 8. Тэтгэмжийн зарлага

График 9. Тэтгэвэр, тэтгэмжийн зарлага

График 10. Ажилгүйдлийн тэтгэмжийн зарлага

График 11. Ажилгүйдлийн тэтгэмж авагчдын тоо, зарцуулсан хөрөнгө

График 12. Нийгмийн даатгалын байгууллагын үйл ажиллагааны зардал

График 13. Нийгмийн даатгалын ерөнхий газрын бүтэц

ХАВСРАЛТ МАТЕРИАЛ

- Хавсралт 1. Нийгмийн бодлого, боловсрол, соёл, шинжлэх ухааны байнгын хорооны хуралдаанаас өгөгдсөн чиглэлийг хэрэгжүүлсэн ажлын товч тайлан
- Хавсралт 2. Нийгмийн даатгалын салбарын холбогдох эрх зүйн актын 2019 оны хэрэгжилтийн мэдээ

1. НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН ТАЛААРХ ТӨРИЙН БОДЛОГО, ХУУЛЬ ТОГТООМЖИЙГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХТЭЙ ХОЛБООТОЙ АЖЛЫН ХҮРЭЭНД

Нийгмийн даатгалын Үндэсний зөвлөл нь төрийн үйл ажиллагааны үндсэн зарчмыг удирдлага болгож, Нийгмийн даатгалын тухай хуульд заасан бүрэн эрх, чиг үүргийнхээ хүрээнд нийгмийн даатгалын талаарх төрийн бодлого, хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэхтэй холбоотойгоор 2019 онд 8 удаа хуралдаж, 22 асуудлыг хэлэлцэн шийдвэрлэж, 13 тогтоол шийдвэрийг баталж гарган, нийгмийн даатгалын салбарыг нэгдсэн удирдлагаар ханган ажиллалаа.

1.1. Нийгмийн даатгалын хуулиудыг хэрэгжүүлэх чиглэлээр.

Нийгмийн даатгалын багц хуулийн төсөл, үзэл баримтлалыг батлуулсан.

➤ Хөдөлмөр, Нийгмийн Хамгааллын Сайдын 2018 оны А/73 дугаар тушаалын дагуу холбогдох төрийн болон төрийн бус байгууллагуудын төлөөллүүдийг оролцуулан байгуулсан Нийгмийн

даатгалын багц хуулийн үзэл баримтлал, төсөл, танилцуулга бэлтгэх Ажлын хэсэг Нийгмийн даатгалын ерөнхий хуулийн болон Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэврийн тухай, Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэмжийн тухай, Нийгмийн даатгалын сангаас олгох үйлдвэрлэлийн осол, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчний тэтгэвэр, тэтгэмж, төлбөрийн тухай хуулиудын төслийг боловсруулж, үзэл баримтлалын төслийг батлуулсан.

➤ Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хууль, Нийгмийн халамжийн сангаас олгох тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хуулиудад нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн дагуу өндөр насны тэтгэврийн насыг жил бүр 3 сараар нэмэгдүүлсэн, 20 жил 6 сараас дээш хугацаанд шимтгэл төлсөн бол 60/55 насандаа тэтгэвэр тогтоолгох зохицуулалтын хэрэгжилтийг зохион байгуулснаар дээрх нөхцөлөөр 2,8 мянган иргэн өндөр насны тэтгэвэр тогтоолгосон.

Тэтгэврийн параметрийг өөрчилсөн хуулийн хэрэгжилтийг зохион байгуулав.

Шимтгэлийн хувь хэмжээг нэмэгдүүлсэн.

➤ Нийгмийн даатгалын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хууль болон Нийгмийн даатгалын тухай хуулиудыг хэрэглэх журмын тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай 2017 оны 04 дүгээр сарын 14-ний өдрийн хуулиар ажил олгогчийн болон даатгуулагчийн хөдөлмөрийн хөлс, түүнтэй адилтгах орлогоос төлөх тэтгэврийн даатгалын шимтгэлийн хувь хэмжээг 2018 онд 1.0, 2019 онд 0.5 пунктээр тус тус нэмэгдүүлэн 8.5 хувь болгон өөрчилсөн. Нийгмийн даатгалын төв, орон нутгийн байгууллагууд энэ хуулийг хэрэгжүүлж ажилласнаар 2019 оны байдлаар тэтгэврийн даатгалын санд 1,666.7 тэрбум төгрөг хуримтлуулсан бөгөөд энэ нь 2018 онтой харьцуулахад 527.5 тэрбум төгрөгөөр өссөн.

1.2. Засгийн Газраас гаргасан тогтоол шийдвэрийг хэрэгжүүлэх чиглэлээр.

➤ Засгийн газрын 2019 оны “Тэтгэврийн хэмжээг нэмэгдүүлэх тухай” 26 дугаар тогтоолоор Нийгмийн даатгалын сангаас олгож байгаа болон цэргийн алба хаасны тэтгэврийг 2019 оны 02 дугаар сарын 01-ний өдрөөс 24.0 мянган төгрөгөөр нэмэгдүүлж, бүрэн тэтгэврийн доод хэмжээ 310.0 мянган төгрөг, хувь тэнцүүлсэн тэтгэврийн доод хэмжээ 270.0 мянган төгрөг болов. Тэтгэврийн нэмэгдэлд 119.5 тэрбум төгрөгийг зарцуулсны дүнд дундаж тэтгэвэр 379.8 мянган төгрөгт хүрэв.

Тэтгэврийн хэмжээг 8 орчим хувиар нэмэгдүүлж, дундаж тэтгэврийг 379.8 мянган төгрөгт хүргэв.

Тэтгэврийн зээлийн хүүг дахин бууруулав.

➤ Тэтгэвэр олгодог арилжааны банкуудтай байгуулсан “Хамтран ажиллах гэрээ”-ний дагуу 2019 оны 01 дүгээр сард 12 хүртэлх сарын тэтгэврийн 70 хувьтай тэнцэх хэмжээний зээлийн хүүг 2-8 пунктээр бууруулан сарын 0.8 хувь, жилийн 10 хувь болгосон ба Нийгмийн даатгалын Үндэсний зөвлөлийн 2019 оны 06 дугаар тогтоолын дагуу 10 дугаар сарын 01-ний өдрөөс эхлэн тэтгэвэр барьцаалсан зээлийн дээд хугацааг 24 сар болгон, 12 сар хүртлэх хугацаатай зээлийг жилийн 10 хувиар олгох ажлыг үргэлжлүүлэн, 13-24 сарын хугацаагаар олгох зээлийн хүүг 2.4 пунктээр бууруулан жилийн 15.6 хувь болголоо. Ингэснээр 223235 тэтгэвэр авагч 320.3 тэрбум төгрөгийн зээлийг дээрх буурсан хүүгээр авч, нийтдээ 5.7 орчим тэрбум төгрөгийн зээлийн хүүгийн дарамтаас чөлөөлөгдсөн байна.

➤ Малчдын өндөр насны тэтгэврийн насыг 5 жилээр наашлуулсан хуулийн хэрэгжилтийг зохион байгуулснаар 9.4 мянган малчинд тэтгэвэр тогтоож, тэтгэвэрт 30.3 тэрбум төгрөг зарцуулав. Түүнчлэн Засгийн газрын 2018 оны 03 дугаар сарын 14-ний өдрийн 71 дүгээр тогтоолоор баталсан “Малчинд тэтгэвэр тогтооход баримтлах журам”, “Даатгуулагчид өндөр насны тэтгэвэр тогтоох насыг тодорхойлоход баримтлах журам”-ын дагуу 337 сум, 9 дүүрэгт зөвлөл байгуулагдан ажиллаж, 2.6 мянган малчин жил тодорхойлуулах хүсэлт гаргаснаас 2.2 мянган иргэний малчнаар ажилласан хугацааг тодорхойлж, эдгээр малчинд өндөр насны тэтгэвэр тогтоолгох нөхцөл бүрдсэн.

Малчдын тэтгэврийн насыг 5 жилээр наашлуулсан шийдвэрийг хэрэгжүүлж байна.

1.3. Нийгмийн даатгалын Үндэсний зөвлөлийн тогтоолыг хэрэгжүүлэх чиглэлээр.

Даатгуулагчийн тэтгэврийн даатгалын шимтгэлийн нэрийн дансны орлогод тооцох хүүгийн хэмжээг тогтоох журмыг шинэчлэн гаргасан.

➤ Нийгмийн даатгалын Үндэсний зөвлөлийн 2019 оны 01 дүгээр тогтоолоор нийгмийн даатгалын шимтгэл төлсөн дундаж хөдөлмөрийн хөлсийг Үндэсний статистикийн хороотой ижил аргачлалаар буюу нийгмийн даатгалын шимтгэл төлсөн дундаж хөдөлмөрийн хөлсийг нийгмийн даатгалд

шимтгэл төлдөггүй цэргийн байгууллагын ажиллагчдын хөдөлмөрийн хөлс болон сайн дурын даатгуулагчдын хөдөлмөрийн хөлсийг оруулахгүйгээр тооцдог байхаар журамлаж, “Даатгуулагчийн тэтгэврийн даатгалын шимтгэлийн нэрийн дансны орлогод тооцох хүүгийн хэмжээг тогтоох журам”-ыг шинэчлэн гаргалаа.

➤ Нийгмийн даатгалын Үндэсний зөвлөлийн 2019 оны 03, 08 дугаар тогтоолуудаар Үндэсний зөвлөлийн 2018 оны 08 дугаар тогтоолоор баталсан “Мөнгөн хадгаламжийн гэрээний загвар”-т гэрээг цуцалсан болон

Мөнгөн хадгаламжийн гэрээний загварт нэмэлт, өөрчлөлт оруулсан.

үргэлжлүүлэн сунгагдаагүй бол хадгалагч нь мөнгөн хөрөнгийг нийгмийн даатгалын санд шууд шилжүүлэх, тэтгэврийн зээл олгоход зориулж тэтгэврийн зээлийн хүүг бууруулах зорилгоор эх үүсвэр болгон байршуулж буй мөнгөн хадгаламжийн хүүний талаар нэмэлт, өөрчлөлт оруулсан. Энэхүү нэмэлт өөрчлөлтийг мөнгөн хадгаламж байршиж байгаа 9 арилжааны банкт байгуулсан 37 гэрээнд 2019 оны 05 дугаар сарын 15-21-ны хооронд өөрчлөлт оруулж баталгаажууллаа. Мөн тогтоол батлагдсанаас хойш хугацаанд хийсэн 12 “Мөнгөн хадгаламжийн гэрээ”-нд дээрх заалтыг оруулан байгуулж, 0.5 тэрбум төгрөгийн хүүгийн орлого сангийн харилцах дансуудад нэмж төвлөрүүллээ. Мөн 2019 оны 10 дугаар сарын 01-ны өдрөөс хойш хугацаанд тэтгэврийн зээлийн хүү бууруулах зорилгоор арилжааны 7 банкт шинээр байгуулсан “Мөнгөн хадгаламжийн гэрээ”-нд холбогдох нэмэлт өөрчлөлтийг тусган, мөрдөн ажиллаж байна.

Капитал банкинд байршуулсан мөнгөн хөрөнгийг буцаан авахаар ажиллаж байна.

➤ Нийгмийн даатгалын Үндэсний зөвлөлийн 2019 оны 04 дүгээр тогтоолоор татан буугдсан Капитал банкинд байршуулсан нийгмийн даатгалын сангийн мөнгөн хөрөнгийг тооцоо нийлэн баталгаажуулах, төлбөрийг нэхэмжлэх,

нийгмийн даатгалын санд буцаан төвлөрүүлэх ажлыг зохион байгуулж, биелэлтийг сар тутам Үндэсний зөвлөлд мэдээлж байхыг Нийгмийн даатгалын ерөнхий газарт үүрэг болгосон. Тогтоолын дагуу Капитал банкны эрх хүлээн авагчтай нийт 124 харилцах болон хадгаламжийн дансны үлдэгдэл, хүүгийн тооцооллыг хийж, тооцоо нийлэн нэхэмжлэх дүнг 104.15 тэрбум төгрөгөөр баталгаажуулж, уг хөрөнгийг “Даатгагдаагүй хадгаламжийн төлбөр”-т хамааруулах талаар Нийслэлийн захиргааны хэргийн шүүхэд нэхэмжлэл гаргаад байна.

➤ Нийгмийн даатгалын Үндэсний зөвлөлийн 2019 оны 05 дугаар тогтоолоор Сангийн сайдын 2019 оны "Төсвийн хуваарьт өөрчлөлт оруулах тухай" 79, 118 дугаар тушаалыг тус тус үндэслэн нийгмийн даатгалын хамрах хүрээг өргөжүүлэх, сангийн орлогын төлөвлөгөөг жигд ханган биелүүлэх, тэтгэвэр, тэтгэмж, төлбөр, зардлыг хуулиар тогтоосон хугацаанд нь олгох, шимтгэлийн авлагыг бууруулах, нийгмийн даатгалын байгууллагын үйл ажиллагааны төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах, төсвийн сахилгыг ханган ажиллах чиглэлээр нийгмийн даатгалын сангийн болон аймаг, дүүргийн нийгмийн даатгалын сангийн төсвийн 2019 оны хуваарьт холбогдох өөрчлөлтүүдийг оруулж, батлан мөрдүүлэв.

Нийгмийн даатгалын сангийн 2019 оны төсвийн хуваарьт өөрчлөлт оруулсан.

24 сарын хугацаатай олгогддог зээлийн хүүг бууруулсан.

➤ Тэтгэвэр олгодог арилжааны банкуудтай байгуулсан "Хамтран ажиллах гэрээ"-ний дагуу Нийгмийн даатгалын Үндэсний зөвлөлийн 2019 оны 06 дугаар тогтоолыг үндэслэн 2019 оны 10 дугаар сарын 01-ний өдрөөс эхлэн тэтгэвэр барьцаалсан зээлийн дээд хугацааг 24 сар болгон, 12 сар хүртлэх хугацаатай зээлийг жилийн 10 хувиар олгох ажлыг үргэлжлүүлэн, 13-24 сарын хугацаагаар олгох зээлийн хүүг 2.4 пунктээр бууруулан жилийн 15.6 хувь болгосноор 21124 тэтгэвэр авагч 103.2 тэрбум төгрөгийн зээлийг авч, тэтгэвэр авагчид 0.7 орчим тэрбум төгрөгийн зээлийн хүүгийн дарамтаас чөлөөлөгдсөн байна

➤ Нийгмийн даатгалын Үндэсний зөвлөлийн 2018 оны 13 дугаар тогтоолоор баталсан нийгмийн даатгалын сангийн мөнгөн хөрөнгийн чөлөөт үлдэгдлээс арилжааны банкуудад байршуулах мөнгөн хадгаламжийн 1 жилийн хүүгийн хэмжээг Монголбанкны бодлогын хүү болон эдийн засгийн өөрчлөлттэй уялдуулан 14.0 хувиас багагүй байхаар тогтоосныг хэвээр мөрдсөн. Нийгмийн даатгалын Үндэсний зөвлөлийн 2018 оны "Мөнгөн хадгаламжийн хүүгийн хэмжээг батлах тухай" 09 дүгээр тогтоолын 2 дахь хэсэгт 2019 оны 07 дугаар тогтоолоор өөрчлөлт оруулсан. Энэхүү нэмэлт заалтын дагуу 2019 онд тэтгэврийн зээлийн хүүг бууруулах зорилгоор арилжааны 8 банктай 117.4 тэрбум төгрөгийн хадгаламжийг 12.6 хувийн хүүтэй, 110.8 тэрбум төгрөгийн хадгаламжийг 7.0 хувийн хүүтэй, нийт 228.2 тэрбум төгрөгийн хадгаламж байршуулаад байна.

Мөнгөн хадгаламжийн хүүгийн хэмжээг хэвээр мөрдөв.

Нийгмийн даатгалын сангийн чөлөөт үлдэгдлийг арилжааны банкуудад байршуулах дээд хэмжээг 760.0 тэрбум төгрөгөөр тогтоосон.

➤ Нийгмийн даатгалын тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11.5-д "Хуримтлалын сангаас арилжааны банкинд байршуулах хөрөнгийн хэмжээг санхүүгийн болон нийгмийн хамгааллын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн, Монголбанк, Нийгмийн даатгалын Үндэсний зөвлөл хамтран тогтооно" гэсэн заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор 2019 онд арилжааны банкуудад

хадгаламж хэлбэрээр байршуулах хөрөнгийн дээд хэмжээг 760.0 тэрбум төгрөгөөр тогтоосон.

➤ Тэтгэврийн даатгалын шимтгэлийн нэрийн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3-д заасны дагуу Нийгмийн даатгалын Үндэсний зөвлөлийн 2019 оны 11 дүгээр тогтоолоор нийгмийн даатгалын сангийн 2015-2018 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайланг үндэслэн зөвхөн албан журмын даатгуулагчдын шимтгэл төлсөн бодит дундаж хөдөлмөрийн хөлсний сүүлийн 3 жилийн дундаж өсөлтийн хувиар тооцон, Үндэсний статистикийн хорооноос ирүүлсэн саналын дагуу даатгуулагчдын нэрийн дансны 2018 оны орлогод тооцох хүүгийн хэмжээг 4.8, 2019 оных 7.8 хувиар тус тус тогтоолоо.

Даатгуулагчдын нэрийн дансны 2018, 2019 оны орлогод тооцох хүүгийн хэмжээг тогтоолоо.

Даатгуулагчийн тэтгэвэр тогтоолгосноос хойш тэтгэвэр авах дундаж хугацааны илэрхийллийг тогтоолоо.

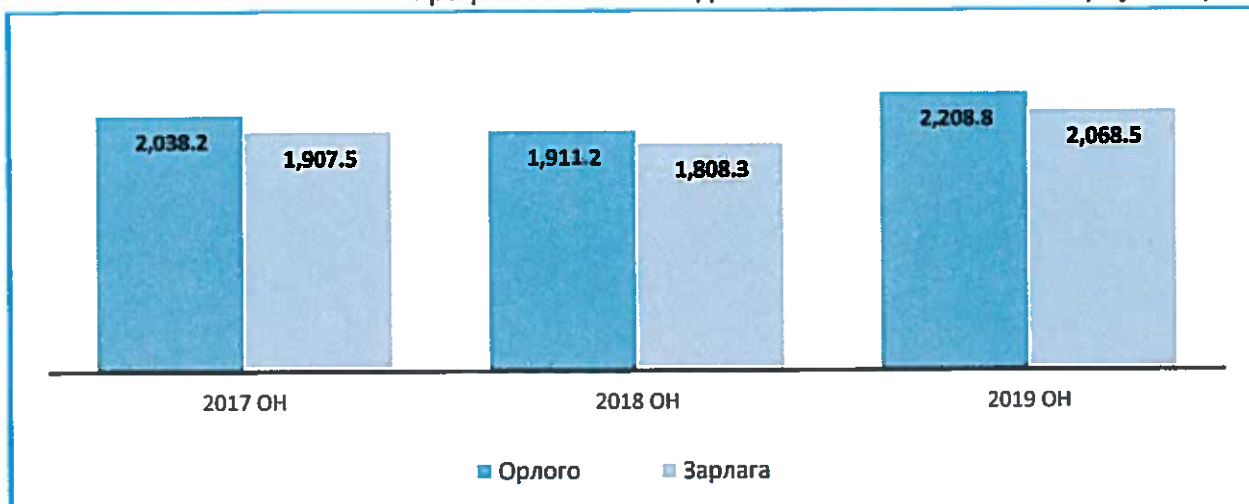
➤ Нийгмийн даатгалын Үндэсний зөвлөлийн 2019 оны 12 дугаар тогтоолоор Тэтгэврийн даатгалын шимтгэлийн нэрийн дансны тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.2-д заасны дагуу Үндэсний статистикийн газраас гаргасан тооцоо, саналыг үндэслэн тэтгэвэр тогтоолгосноос хойш тэтгэвэр авах дундаж хугацааны илэрхийллийг 2020, 2021 онд 60 нас хүрч өндөр насны тэтгэвэр тогтоолгох эрэгтэй даатгуулагч 15 жил 6 сар, 2019, 2020, 2021 онд 55 нас хүрч өндөр насны тэтгэвэр тогтоолгох эмэгтэй даатгуулагч 22 жил 6 сар байхаар тус тус тогтоолоо.

2. НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН САНГИЙН ТӨСӨВ, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

2.1. Нийгмийн даатгалын сангийн батлагдсан төсөв

Нийгмийн даатгалын сангийн 2019 оны төсвийн тухай хуулиар нийгмийн даатгалын санд төвлөрүүлэх нийт орлогын хэмжээг 2,208.8 тэрбум төгрөг, үүнээс: нийгмийн даатгалын шимтгэлийн орлого 1,603.3 тэрбум, улсын төсвөөс олгох санхүүгийн дэмжлэгийг 605.5 тэрбум төгрөгөөр баталсан. Мөн хуулиар төсвийн нийт зарлагыг 2,068.5 тэрбум төгрөг, үүнээс: тэтгэвэр, тэтгэмж, төлбөр, зардалд 2,043.7 тэрбум, нийгмийн даатгалын байгууллагын үйл ажиллагааны зардалд 24.8 тэрбум төгрөг зарцуулахаар баталсан.

График 1. Нийгмийн даатгалын сангийн төсөв /тэрбум төгрөг/

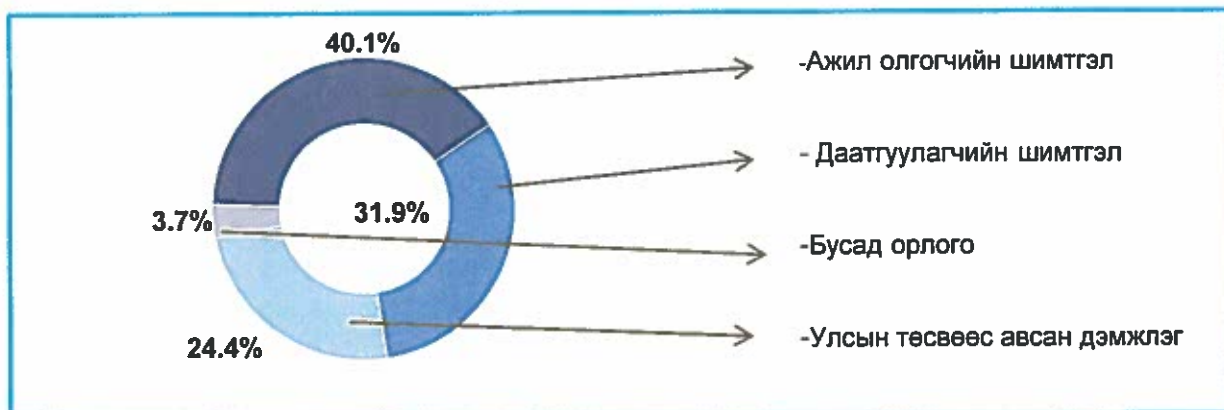

2.2. Нийгмийн даатгалын сангийн төсвийн гүйцэтгэл

2.2.1. Нийгмийн даатгалын сангийн орлого

Нийгмийн даатгалын санд 2019 оны жилийн эцсийн байдлаар шимтгэлийн орлого 1,603.3 тэрбум төгрөг төвлөрүүлэхээс 1,879.5 тэрбум төгрөгийг төвлөрүүлж, орлогын төлөвлөгөөг 117.2 хувиар биелүүлсэн. /энэ дүнд улсын төсвөөс олгох санхүүгийн дэмжлэг 605.5 тэрбум төгрөг ороогүй/

График 2. Нийгмийн даатгалын сангийн орлогын бүтэц /хувиар/

Нийгмийн даатгалын сангийн нийт орлогын 40.1 хувь буюу 996.1 тэрбум төгрөгийг ажил олгогч, 31.9 хувь буюу 792.7 тэрбум төгрөгийг даатгуулагчийн төлсөн шимтгэл, 3.7 хувь буюу 90.7 тэрбум төгрөгийг сангийн чөлөөт үлдэгдлийг арилжааны банкинд байршуулсан мөнгөн хадгаламжийн болон ҮОМШӨ-ний даатгалын сангаас төлсөн шимтгэл, бусад орлогоор тус тус бүрдүүлсэн.

Мөн орлогын 24.4 хувийг /605.5 тэрбум төгрөг/ тэтгэврийн даатгалын санд улсын төсвөөс авсан дэмжлэг эзэлж байна.

НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН ҮНДЭСНИЙ ЗӨВЛӨЛ

Хүснэгт 1. Нийгмийн даатгалын сангийн орлогын биелэлт /тэрбум төгрөг/

№	Орлогын төрөл	2018	2019	Өөрчлөлт	Өөрчлөлтийн хувь
1	Улсын төсвөөс олгох дэмжлэг	609.8	605.5	-4.3	0.71%
2	Ажил олгогч аж ахуйн нэгж, байгууллагаас	639.5	775.8	136.3	17.6%
3	Төсөвт газраас	149.7	220.3	70.6	32%
4	Даатгуулагчаас	541.4	701.2	159.8	22.7%
5	Сайн дурын даатгуулагчаас	69.2	88.4	19.2	21.7%
6	Гадаадад ажиллаж буй иргэдийн	3.0	3.0	-	-
7	ҮОМШӨ-ний улмаас тахир дутуу болсон даатгуулагчийн	0.8	1.2	0.4	33.3%
8	Төр хариуцах эрүүл мэндийн даатгалын шимтгэл	-	-	-	-
9	ЭМД-ын бусад даатгуулагчийн шимтгэл	-	-	-	-
10	Бусад орлого	76.4	89.6	13.2	14.7%
Нийт		2,089.8	2,485.0	395.2	141.3%

Нийгмийн даатгалын сангийн орлого өмнөх оноос 395.2 тэрбум төгрөгөөр буюу 18.9 хувиар нэмэгдсэн байна.

Хүснэгт 2. Нийгмийн даатгалын сангийн 2019 оны орлогын гүйцэтгэл

№	Орлого	Мөнгөн дүн /тэрбум.төгрөг/	Нийт орлогод эзлэх хувь
1	Тэтгэврийн даатгалын сан	2,075.0	83.5
2	Тэтгэмжийн даатгалын сан	157.5	6.3
3	ҮОМШӨ-ний даатгалын сан	211.0	8.5
4	Ажилгүйдлийн даатгалын сан	41.5	1.7
Нийт		2,485.0	100.0

Нийт орлогын 83.5 хувийг тэтгэврийн даатгалын сан эзэлж байгаа бол ажилгүйдлийн даатгалын сан 1.7 хувийг эзэлж байна.

Арилжааны 10 банкинд 7-15 хувийн хүүтэй мөнгөн хадгаламж байршуулж, 67.9 тэрбум төгрөгийн хүүгийн орлого нийгмийн даатгалын санд төвлөрүүлсэн. Жилийн эцсийн байдлаар нийт 484.2 тэрбум төгрөгийн мөнгөн хадгаламж арилжааны банкуудад байршиж байна.

2.2.2. Нийгмийн даатгалын сангийн зарцуулалт

Нийгмийн даатгалын сангийн зардлын төсөв 2,068.5 тэрбум төгрөг бөгөөд 2,062.2 тэрбум төгрөгийг тэтгэвэр, тэтгэмж, төлбөр, зардал, нийгмийн даатгалын байгууллагын үйл ажиллагааны зардалд олгосон.

НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН ҮНДЭСНИЙ ЗӨВЛӨЛ

Хүснэгт 3. Нийгмийн даатгалын сангийн 2019 оны зарлагын гүйцэтгэл

№	Зардал	Мөнгөн дүн /тэрбум.төгрөг/	Нийт зардалд эзлэх хувь
1	Тэтгэврийн даатгалын сан	1,839.2	89.2
2	Тэтгэмжийн даатгалын сан	124.1	6.0
3	ҮОМШӨ-ний даатгалын сан	30.8	1.5
4	Ажилгүйдлийн даатгалын сан	43.6	2.1
5	Үйл ажиллагааны зардал	24.5	1.2
Нийт		2,062.2	100.0

Нийт зардлын 89.2 хувийг тэтгэврийн даатгалын сан эзэлж байгаа бол ҮОМШӨ-ний даатгалын сан 1.5 хувийг эзэлж байна.

Хүснэгт 4. Нийгмийн даатгалын сангийн 2019 оны зарцуулсан хөрөнгө болон үйлчлүүлсэн хүний тоо

№	Нийгмийн даатгалын сан	2017 он		2018 он		2019 он	
		Хүний тоо /мян.хүн/	Хөрөнгө /тэрбум. төг/	Хүний тоо /мян.хүн/	Хөрөнгө /тэрбум. төг/	Хүний тоо /мян.хүн/	Хөрөнгө /тэрбум. төг/
1	Тэтгэврийн	388.6	1,417.4	398.1	1,619.3	412.9	1,839.2
2	Тэтгэмжийн	194.4	100.2	209.6	112.1	210.3	124.1
3	ҮОМШӨ-ний	9.6	29.4	9.4	29.9	8.7	30.8
4	Ажилгүйдлийн	21.1	34.6	21.4	34.3	23.1	43.6
5	Үйл ажиллагааны зардал		21.2		18.9		24.5
Нийт		613.7	1,602.8	638.5	1,814.5	655.0	2,062.2

Нийгмийн даатгалын сангаар үйлчлүүлсэн иргэдийн тоо 17.7 мянга буюу 2.8 хувиар, зарцуулсан хөрөнгийн хэмжээ 247.7 тэрбум төгрөг буюу 13.6 хувиар тус тус өссөн бөгөөд Нийгмийн даатгалын байгууллагын үйл ажиллагааны зардалд 24.5 тэрбум төгрөг зарцуулсан нь өмнөх оноос 29.6 хувиар өссөн үзүүлэлттэй байна.

График 3. Нийгмийн даатгалын үйлчилгээ авагчдын тоо /мян.хүн/

2.3. Нийгмийн даатгалын хамралт

График 4. Нийгмийн даатгалын хамралт /мян.хүн/

Нийгмийн даатгалын мэдээллийн санд 2019 оны жилийн эцсийн байдлаар 48.2 мянган аж ахуйн нэгж, байгууллага бүртгэгдсэн нь 2018 онтой харьцуулахад 2.4 мянган ажил олгогч буюу 5.2 хувиар нэмэгдсэн.

Мөн албан журмын болон сайн дурын даатгалд бүгд 1,157.2 мянган даатгуулагч хамрагдсан нь Үндэсний статистикийн хорооноос 2019 онд гаргасан нийт ажиллах хүчний /1,293.6 мянган хүн/ 89.5 хувийг эзэлж байна.

3. НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН САНГААС ҮЗҮҮЛЖ БУЙ ТЭТГЭВЭР, ТЭТГЭМЖ БОЛОН ТӨЛБӨР, ЗАРДАЛ

3.1. Тэтгэврийн даатгалын сан

Тайлант жилд тэтгэврийн даатгалын сангаас өндөр насны, тахир дутуугийн, тэжээгчээ алдсаны тэтгэвэр, цэргийн албан хаагчийн тэтгэвэр авч байгаа 412.9 мянган хүнд 1.8 их наяд төгрөг зарцуулсан.

Нийгмийн даатгалын тухай хууль хүчин төгөлдөр болохоос өмнө буюу 1995 оноос өмнө тэтгэвэр тогтоолгосон 55.5 мянган тэтгэвэр авагч, 18.6 мянган цэргийн албан хаагчдын тэтгэвэрт 355.8 тэрбум төгрөг зарцуулсан.

Хүснэгт 5. Тэтгэвэр авагчдын тоо, зарцуулсан хөрөнгө

№	Тэтгэврийн төрөл	2017 он		2018 он		2019 он	
		Тэтгэвэр авагчдын тоо /мян.хүн/	Зарцуулсан хөрөнгө /тэрбум. төг/	Тэтгэвэр авагчдын тоо /мян.хүн/	Зарцуулсан хөрөнгө /тэрбум. төг/	Тэтгэвэр авагчдын тоо /мян.хүн/	Зарцуулсан хөрөнгө /тэрбум. төг/
1	Өндөр насны	282.6	1,065.6	293.7	1,222.5	307.5	1,396.9
2	Тахир дутуугийн	67.9	185.1	66.3	208.2	67.0	230.9
3	Тэжээгчээ алдсаны	20.8	58.8	20.2	64.1	19.8	70.1
4	Цэргийн	17.4	106.3	17.8	122.8	18.6	139.4
Нийт		388.6	1 415.8*	398.1	1 617.6*	412.9	1 837.3*

* Бусад зардал ороогүй болно.

График 5. Тэтгэврийн зарлага /тэрбум.төгрөг/

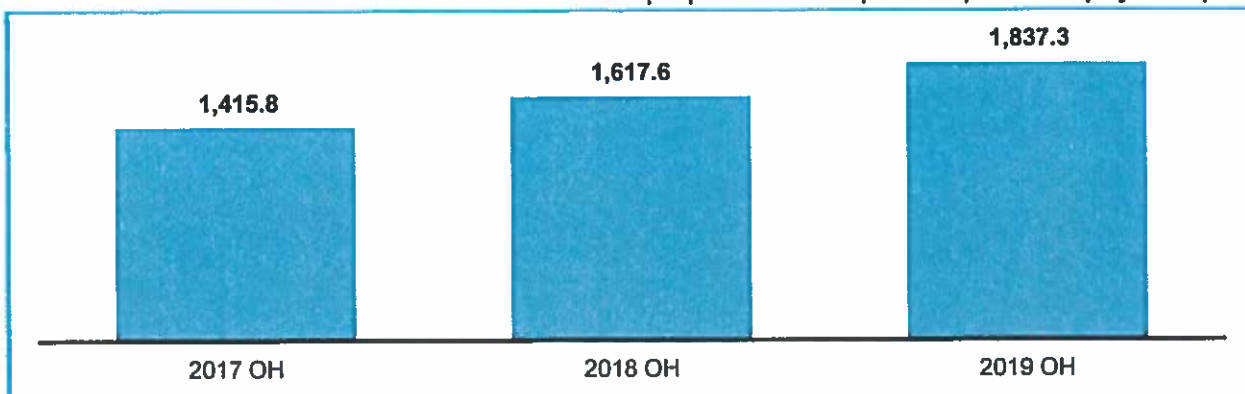

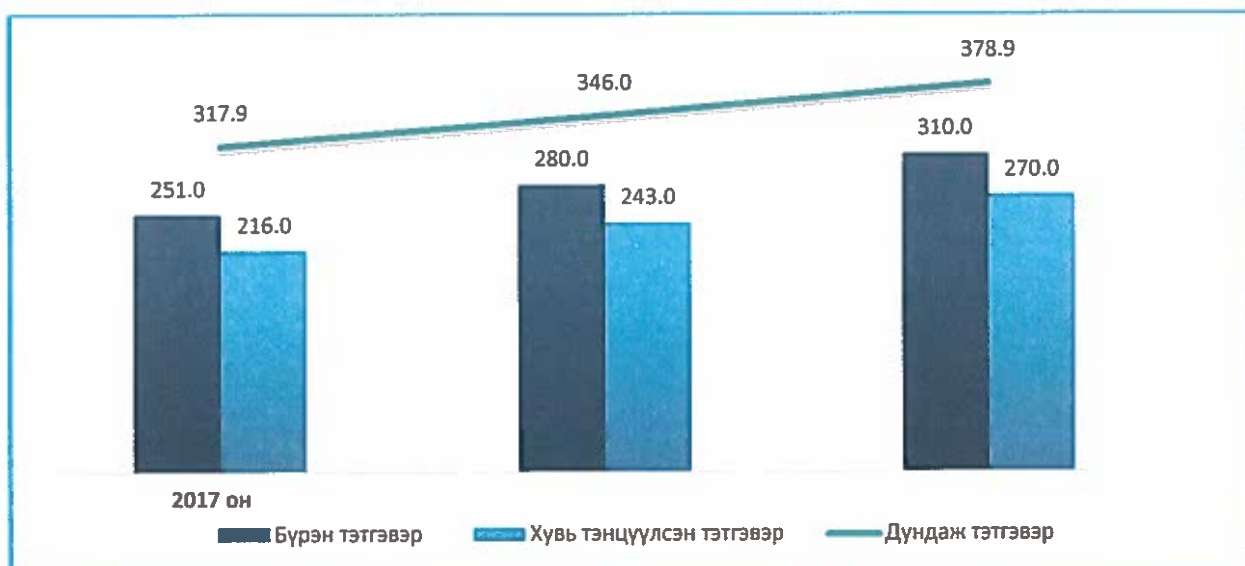
График 6. Тэтгэвэр авагчдын бүтэц /хувиар/

Нийт өндөр насны тэтгэвэр авагчдын 7.3 хувь нь хувь тэнцүүлсэн тэтгэвэр, 92.7 хувь нь бүрэн тэтгэвэр авч байна.

2019 оны байдлаар нийгмийн даатгалын сангаас олгож буй бүрэн тэтгэврийн доод хэмжээ 310.0 мянган төгрөг байгаа нь амьжиргааны доод түвшингээс 42.3 хувиар илүү байна. Нийгмийн даатгалын сангаас нийтдээ 412.9 орчим мянган тэтгэвэр авагчдад 1,837.3 тэрбум төгрөгийн тэтгэвэр олгосон.

График 7. Тэтгэврийн доод болон дундаж хэмжээ /мянган төгрөг/

Улсын хэмжээгээр дундаж тэтгэврийн хэмжээ өмнөх оноос 8.9 хувиар өссөн.

3.2. Тэтгэмжийн даатгалын сан

Тэтгэмжийн даатгалын сангаас 210.3 мянган даатгуулагчдад 124.0 тэрбум төгрөгийн хөдөлмөрийн чадвар түр алдсаны, жирэмсний болон амаржсаны, оршуулгын тэтгэмж олгожээ.

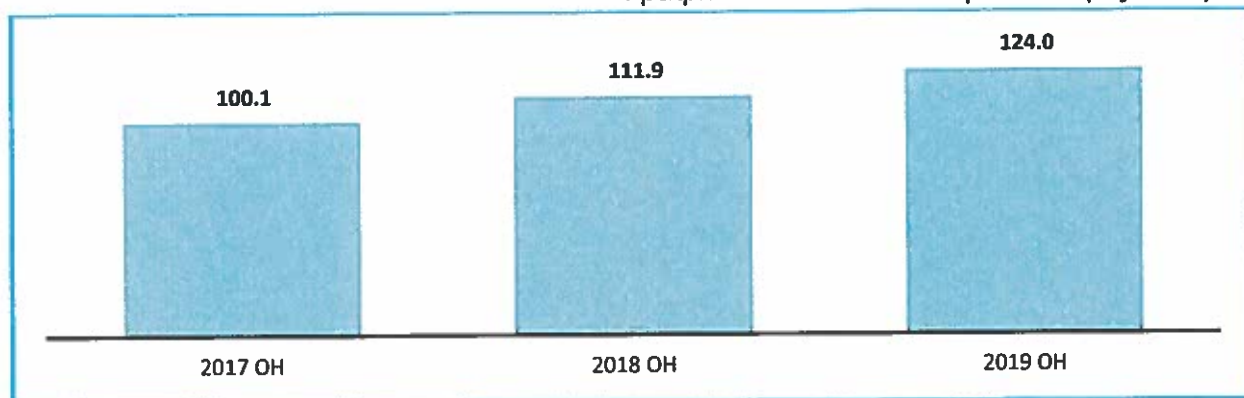
Хүснэгт 6. Тэтгэмж авагчдын тоо, зарцуулсан хөрөнгө

№	Тэтгэмжийн Төрөл	2017 он		2018 он		2019 он	
		Хүний тоо /мян.хүн/	Зарцуулсан хөрөнгө /тэрбум. төг/	Хүний тоо /мян.хүн/	Зарцуулсан хөрөнгө /тэрбум. төг/	Хүний тоо /мян.хүн/	Зарцуулсан хөрөнгө /тэрбум. төг/
1	Хөдөлмөрийн чадвар түр алдсаны	123.4	16.2	133.9	17.9	132.9	19.8
2	Жирэмсний болон амаржсаны	57.8	70.6	61.5	79.9	63.4	90.2
3	Оршуулгын	13.2	13.3	14.1	14.1	13.9	13.9
Нийт		194.4	100.1*	209.5	111.9*	210.3	124.0*

* Үйл ажиллагааны болон бусад зардал ороогүй болно.

Тэтгэмжийн даатгалын сангийн зарлага өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 12.1 тэрбум төгрөгөөр нэмэгдсэн байна.

График 8. Тэтгэмжийн зарлага /тэрбум төгрөг/

3.3. ҮОМШӨ-ний даатгалын сан

2019 оны жилийн эцсийн байдлаар тахир дутуугийн болон тэжээгчээ алдсан 4.5 мянган тэтгэвэр авагчдын тэтгэвэрт 27.0 тэрбум төгрөг, хөдөлмөрийн чадвар түр алдсан 1.1 мянган иргэний тэтгэмжид 0.7 тэрбум төгрөг, хөдөлмөрийн чадвар нөхөн сэргээхтэй холбогдсон төлбөр, рашаан сувиллын зардалд 0.9 тэрбум төгрөгийг тус тус зарцуулсан.

НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН ҮНДЭСНИЙ ЗӨВЛӨЛ

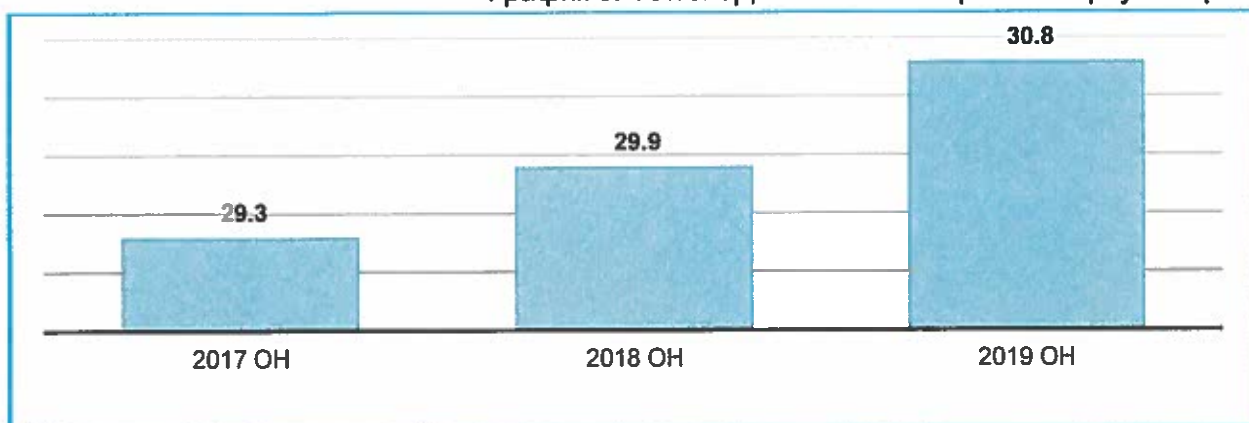
Хүснэгт 7. Тэтгэвэр, тэтгэмж, төлбөр авагчдын тоо, зарцуулсан хөрөнгө

№	Тэтгэвэр, тэтгэмжийн төрөл	2017 он		2018 он		2019 он	
		Хүний тоо /мян.хүн/	Зарцуулсан хөрөнгө /тэрбум. төг/	Хүний тоо /мян.хүн/	Зарцуулсан хөрөнгө /тэрбум. төг/	Хүний тоо /мян.хүн/	Зарцуулсан хөрөнгө /тэрбум. төг/
1	Тахир дутуугийн тэтгэвэр	4.3	23.6	4.3	23.9	4.0	24.2
2	Тэжээгчээ алдсаны тэтгэвэр	0.6	2.5	0.6	2.6	0.5	2.7
3	ХЧТА-ны тэтгэмж	1.1	0.6	1.1	0.7	1.1	0.7
4	Хөдөлмөрийн чадвар нөхөн сэргээхтэй холбогдсон төлбөр	0.02	0.02	0.02	0.02	0.02	0.02
5	Рашаан сувиллын зардал	3.6	1.0	3.4	0.9	3.2	0.9
6	Урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний зардал	-	0.7	-	0.8	-	1.0
7	Тахир дутуугийн тэтгэвэр авагчдын тэтгэврийн даатгалын шимтгэл	-	0.9	-	0.9	-	1.2
Нийт		9.6	29.3*	9.4	29.9*	8.8	30.8*

* Үйл ажиллагааны болон бусад зардал ороогүй болно.

Сангийн зарлага өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 0.9 тэрбум төгрөгөөр нэмэгдсэн байна.

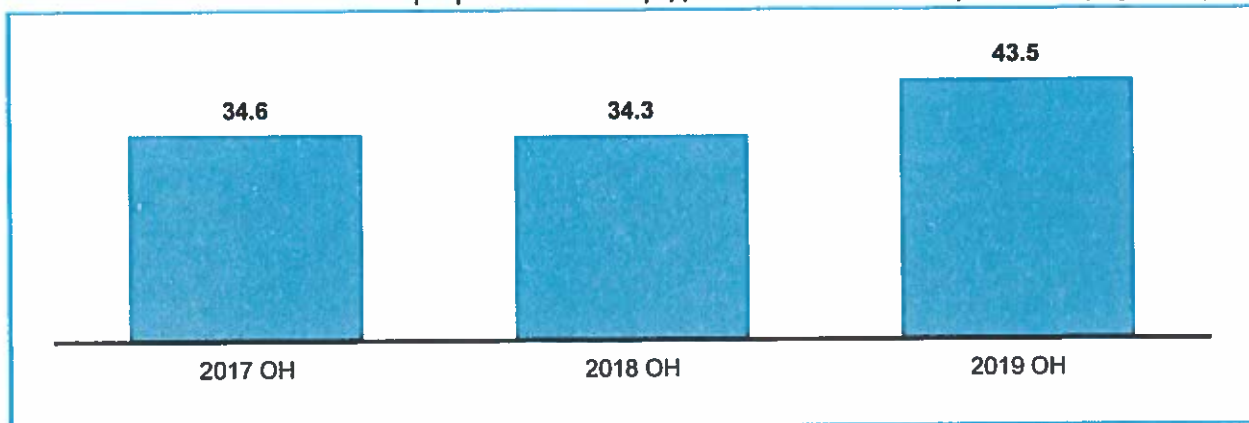
График 9. Тэтгэвэр, тэтгэмжийн зарлага /тэрбум төгрөг/

3.4. Ажилгүйдлийн даатгалын сан

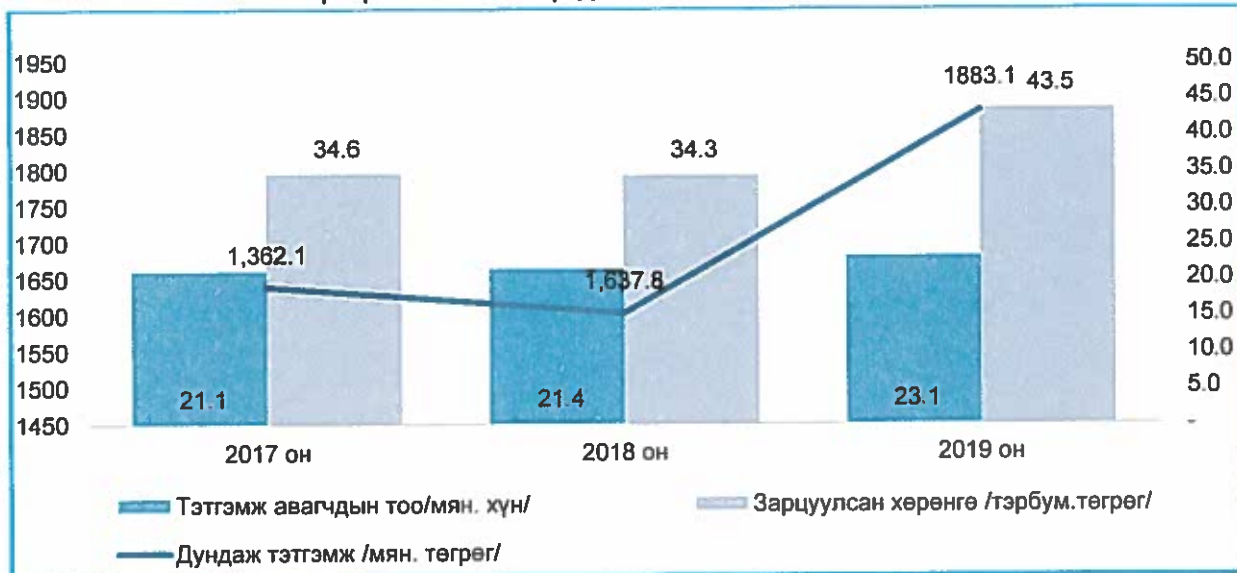
2019 онд ажилгүйдлийн даатгалын сангаас 23.1 мянган даатгуулагч 43.5 тэрбум төгрөгийн ажилгүйдлийн тэтгэмж авсан байна.

График 10. Ажилгүйдлийн тэтгэмжийн зарлага /тэрбум төгрөг/

Ажилгүйдлийн тэтгэмж авагчдын тоо өнгөрсөн оны мөн үеэс 7.9 хувиар, зарлагын хэмжээ 26.8 тэрбум төгрөгөөр тус тус өссөн.

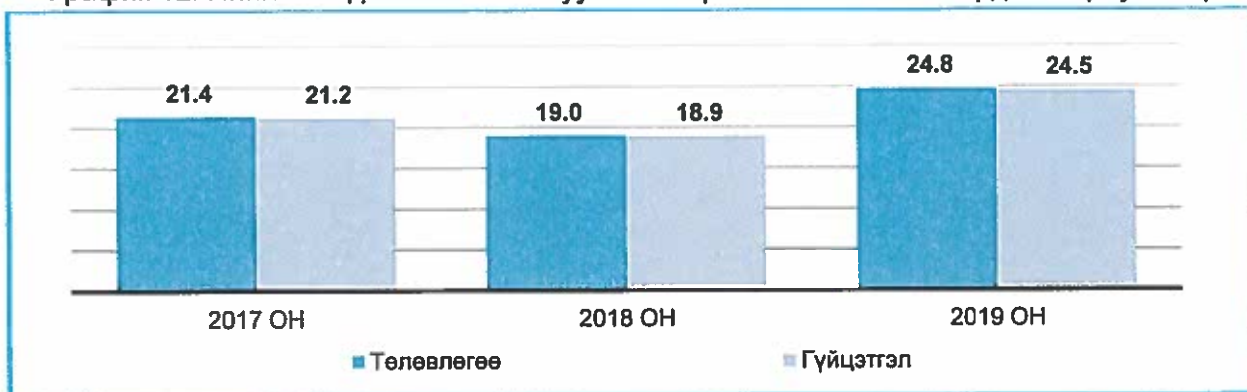
График 11. Ажилгүйдлийн тэтгэмж авагчдын тоо, зарцуулсан хөрөнгө

3.5. Үйл ажиллагаа, хөрөнгө оруулалт

Нийгмийн даатгалын байгууллагын 2019 оны үйл ажиллагааны зардалд 24.8 тэрбум төгрөгийн төлөвлөгөө батлагдсанаас 24.5 тэрбум төгрөгийг зарцуулж 0.3 тэрбум төгрөгийг хэмнэсэн. Энэхүү хэмнэлт нь төсвийн сахилга, хариуцлагыг сайжруулах чиглэлээр төсвийн гүйцэтгэлд хяналт тавин ажиллаж, хэмнэлтийн горимоор ажилласантай холбоотой. Нийт урсгал зардлын 76.4 хувь буюу 18.7 тэрбум төгрөгийг нийгмийн даатгалын салбарын 1.4 мянган ажилтан, албан хаагчдын цалин хөлс, нийгмийн даатгалын шимтгэлд зарцуулсан.

График 12. Нийгмийн даатгалын байгууллагын үйл ажиллагааны зардал /тэрбум төгрөг/

4. НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН БАЙГУУЛЛАГЫН ТОГТОЛЦОО, ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

4.1. Нийгмийн даатгалын байгууллагын бүтэц, зохион байгуулалт

Нийгмийн даатгалын Үндэсний зөвлөлийн 2018 оны 04 дүгээр тогтоолоор батлагдсан Нийгмийн даатгалын ерөнхий газрын бүтцэд Нийгмийн даатгалын Үндэсний зөвлөлийн 2019 оны 02 дугаар тогтоолоор нэмэлт өөрчлөлт оруулж, Сургалтын төвтэй байхаар тогтоосон. Одоо НДЕГ нь 6 газар, 5 хэлтэс, 1 тасаг, дэргэдээ 2 төв, 1 зөвлөл, 1 төв комисстой ажиллаж байна.

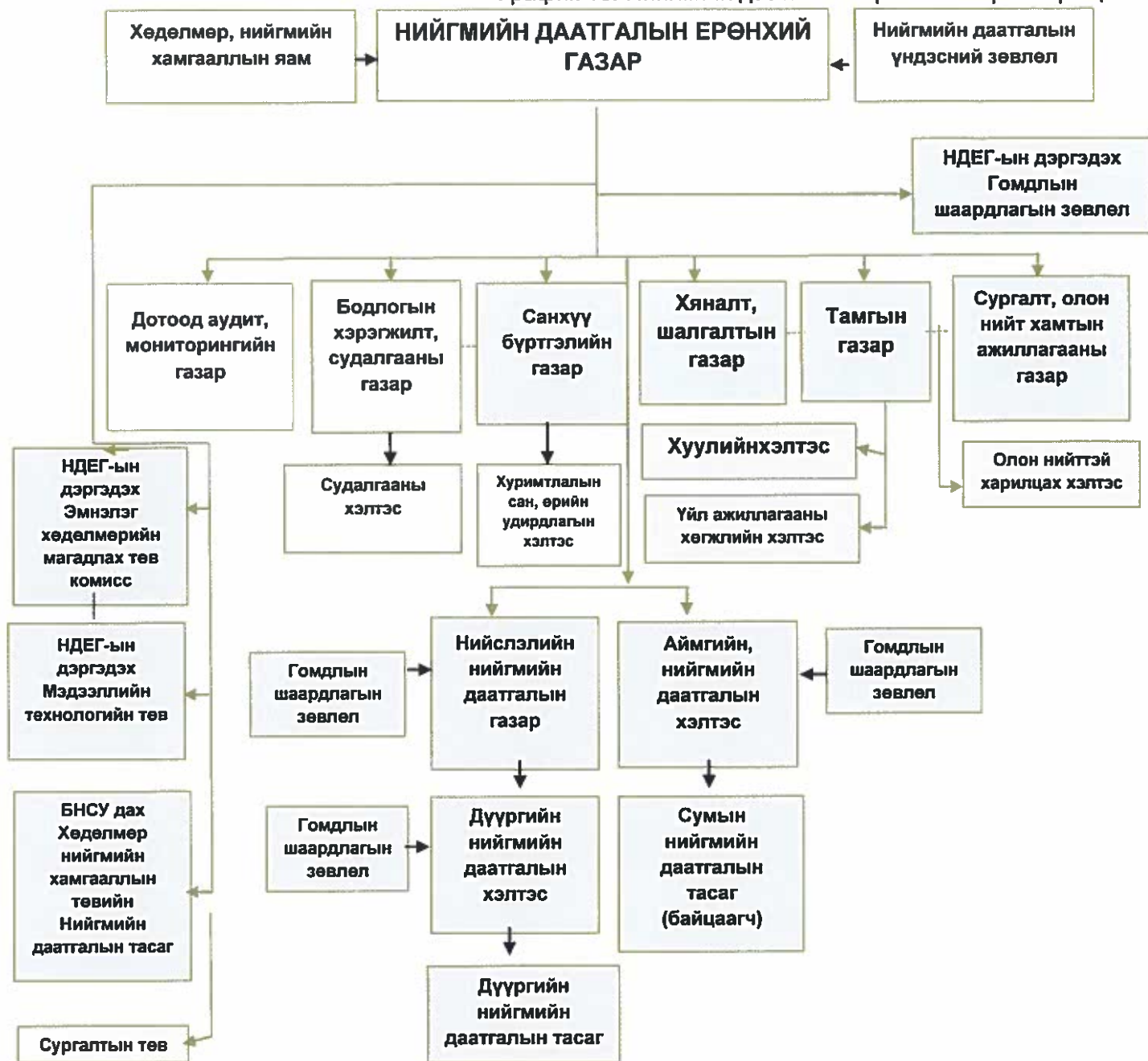
4.2. Хүний нөөц

Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын 2018 оны А/25 дугаар тушаал, Нийгмийн даатгалын ерөнхий газрын даргын А/22 дугаар тушаалаар нийгмийн даатгалын салбарын бүтэц орон тоог шинэчлэн тогтоосон бөгөөд одоо салбарын хэмжээнд 1436 ажилтан, албан хаагч ажиллаж байна.

Хүснэгт 8. НД-ын салбарын ажилтнуудын бүтэц

№	Албан тушаалын ангилал	Тоо	Хувь
1	Удирдах албан тушаалтан	42	2.9
2	Гүйцэтгэх албан тушаалтан	1233	85.7
3	Үйлчилгээний	93	6.6
4	Гэрээт ажилтан	68	4.8
Нийт		1436	100

График 13. Нийгмийн даатгалын ерөнхий газрын бүтэц

4.3. Нийгмийн даатгалын үйлчилгээ хөгжүүлэлт

Нийгмийн даатгалын ерөнхий газраас 2019 оныг “Танд ойрхон-найрсаг үйлчилгээний жил” болгон зарлаж, иргэд даатгуулагчид, ажил олгогчдод нийгмийн даатгалын үйлчилгээг шуурхай, ээлтэй хүргэх, сурталчлах, нийгмийн даатгалын үйлчилгээг цахимаар хүргэх ажлыг өргөжүүлж, тэдний нийгмийн даатгалын талаарх мэдлэг, хандлага, ойлголтыг дээшлүүлэх, төлөвшүүлэх, нийгмийн даатгалын хамрах хүрээг нэмэгдүүлж ажиллалаа.

Нийгмийн даатгалын байгууллагын үйлчилгээний соёлыг дээшлүүлэх, үйлчилгээний стандарт, журмыг мөрдүүлэх хүрээнд улсын байцаагч, ажилтнуудын үйлчлүүлэгчтэй харилцах журам, ажлын байрны стандартыг тогтоосон “Нийгмийн

даатгалын байгууллагын үйлчилгээний гарын авлага"-ыг боловсруулан гаргаж, нэвтрүүлсэн.

Нийгмийн даатгалын салбарын хэмжээнд явуулын үйлчилгээг 43 удаа зохион байгуулж 13770 иргэнд хүрч үйлчлэн, хууль эрх зүйн зөвлөгөө мэдээлэл өгч ажилласан.

2019 оны 12 сарын байдлаар нийт 273 иргэний иргэний үнэмлэх, төрсний гэрчилгээ, гэрлэлт, гэрлэлт цуцалсан зэрэг мэдээллийг төрийн нэгдсэн мэдээлэл солилцооны "ХҮР" системээс хурууны хээгээр нь шалган авч ашигласан байна.

Өндөр насны тэтгэвэр тогтоолгох насны болзол нь ойлтсон даатгуулагч хуульд заасан болзол, нөхцөл, баримт бичгийн бүрдлийн шаардлага хангаж байгаа эсэхээ нийгмийн даатгалын байгууллагын вэб хуудсаар орж, урьдчилан тооцоолох, шалгуулах, зөвлөгөө мэдээлэл авах нөхцөлийг бүрдүүлсэн "Өндөр насны тэтгэвэр тооцоолох" вэб програмыг хөгжүүллээ.

Иргэд, даатгуулагчдын регистрийн дугаараар нь ургийн овог, эцгийн болон өөрийн нэр, хүйс, төрсөн огноо, оршин суугаа хаягийн мэдээлэл, мөн нас барсан эсэхийг улсын бүртгэлийн мэдээллийн сангаас харах зориулалт бүхий вэб програм хангамжийг шинээр боловсруулж төв орон нутгийн нийгмийн даатгалын байгууллагуудад нэвтрүүллээ.

2019 оны байдлаар аймаг, дүүргийн нийгмийн даатгалын хэлтэс хооронд 4507 шимтгэл төлөлтийн лавлагааг цахимаар солилцож, 17809 иргэд даатгуулагчид лавлагаа авах хүсэлт өгснөөс нийт давхардсан тоогоор 29289 шимтгэл төлөлтийн лавлагааг олгосон байна.

4.4. Эмнэлэг, хөдөлмөрийн магадлалын чиглэлээр

Улсын хэмжээнд Эмнэлэг хөдөлмөрийн магадлах комиссоор тогтоогдсон хөдөлмөрийн чадвараа алдсан 111 386 иргэн байгаагаас нийгмийн даатгалын сангаас 71 722 иргэн, нийгмийн халамжийн сангаас 39 664 иргэн тэтгэвэр, тэтгэмж авч байна.

Мөн 2019 оны жилийн эцсийн байдлаар хөдөлмөрийн чадвар алдалтын хувь, хугацааг шинээр тогтоолгосон 10 811, хөдөлмөрийн чадвар алдалтын хувь, хугацааг сунгуулсан 89 441, цуцлуулсан 8 599, нас барсан 2 535, хөдөлмөрийн нөхцөл сольсон 82, ажлын цаг хорогдуулсан 14 даатгуулагч байна.

Нийгмийн даатгалын ерөнхий газрын даргын баталсан удирдамжийн дагуу Өмнөговь, Дорнод, Говьсүмбэр аймгийн Нийгмийн даатгалын хэлтэст дахин магадлалыг зохион байгуулж, нийт 1598 даатгуулагчийн тахир дутуугийн хувийн хэргийг шалгаж, хөдөлмөрийн чадвар алдалтын хувь, хугацаа тогтоолгосон 86 даатгуулагчийг дахин магадлалд хамруулж, 3 иргэний хөдөлмөрийн чадвар алдалтын хувь, хугацааг цуцалж шийдвэрлэв. Мөн аймгийн Нэгдсэн эмнэлэг, Өрхийн эрүүл мэндийн төв, ор бүхий хувийн хэвшлийн эмнэлгийн нийт 50 гаруй эмч, мэргэжилтнүүдэд эмнэлэг хөдөлмөрийн магадлалын талаар сургалт зохион байгуулж мэргэжил арга зүйн зөвлөгөө өгч ажиллав.

Түүнчлэн Эмнэлэг хөдөлмөрийн магадлах төв комиссоос Төв, Дорноговь аймгуудад бүрдмэл магадлалыг зохион байгуулж, нийт 1335 иргэдийг хамруулав.

Үүнд: 1134 иргэний хөдөлмөрийн чадвар алдалтын хувь, хугацааг хэвээр, 34 иргэний хөдөлмөрийн чадвар алдалтын хувь, хугацааг цуцалж, 93 иргэний хөдөлмөрийн чадвар алдалтын хувийг нэмж, 45 иргэний хөдөлмөрийн чадвар алдалтын хувийг бууруулж, 102 иргэний заалт, оношийг тус тус өөрчилж магадлав.

4.5. Хяналт шалгалтын үр дүн

Тэтгэмжийн даатгалын болон үйлдвэрлэлийн осол, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчний даатгалын сангаас олгосон тэтгэмжийн тогтоолт, олголт, сангийн төлөвлөлт, гүйцэтгэлийн үндэслэлийг шалгах шалгалтыг 2 үе шаттайгаар зохион байгуулж, мэдээллийн нэгдсэн сангаас зөрчилтэй байх магадлалтай 75534, хяналт шалгалтын программаар зөрчилтэй байх магадлалтай 40521, давхардсан тоогоор нийт 116055 даатгуулагчдын мэдээллийг шалгав. 2019 оны 12 дугаар сарын 30-ны өдрийн байдлаар 419 иргэнд олгосон нийт 115.7 сая төгрөгийн төлбөр зөрчилд Улсын байцаагчийн акт тогтоон 67.1 сая төгрөгийг барагдуулж 48.5 сая төгрөгийн үлдэгдэл буюу 72.2 хувийг барагдуулаад байна.

Зөрчлийн тухай, Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуулиудийн хэрэгжилтийг шалгаж, даатгуулагчид олгосон хөдөлмөрийн хөлс, түүнтэй адилтгах орлогоос нийгмийн даатгалын шимтгэл тооцож төлөөгүй мөн дутуу тооцож төлсөн 1 иргэн, 45 байгууллагын зөрчил илрүүлж, 10 аж ахуйн нэгжийг 30.0 сая төгрөгөөр торгов.

Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газарт бүртгэлтэй гадаадаас ажиллах хүч авч ажиллуулдаг нийт 1188 аж ахуйн нэгжид Нийгмийн даатгалын тухай хуулийн хэрэгжилтийн байдалд шалгалт хийж, нийт 193 байгууллагын 2647 даатгуулагчид олгосон 4.9 тэрбум төгрөгийн хөдөлмөрийн хөлс, түүнтэй адилтгах орлогоос нийгмийн даатгалын шимтгэл тооцож, нийгмийн даатгалын санд төлөөгүй зөрчил илрүүлж, 979.6 сая төгрөгийн шимтгэл, 477.6 сая төгрөгийн алданги нийт 1,457.2 тэрбум төгрөгийг нөхөн төлүүлэхээр Улсын байцаагчийн акт тогтоож актыг 100 хувь барагдуулсан.

Уул уурхайн бүтээгдэхүүн тээвэрлэгч 81 аж ахуйн нэгж, байгууллагад нийгмийн даатгалын хууль, тогтоомжийн хэрэгжилтийг шалгахад 42 аж ахуйн нэгж байгууллага нь зөрчилгүй дүгнэгдэж, 39 аж ахуйн нэгж, байгууллага буюу 48.1 хувь нь Нийгмийн даатгалын тухай хуулийн 4, 15, 16, 17 дугаар зүйлийг тус тус зөрчиж нийт 4957 даатгуулагчид олгосон 4.5 тэрбум төгрөгийн хөдөлмөрийн хөлс түүнтэй адилтгах орлогоос нийгмийн даатгалын шимтгэл дутуу тооцож төлсөн зөрчил илрүүлж, 987.8 сая төгрөгийн шимтгэлийг нөхөн ногдуулж 493.9 сая төгрөгийн алданги тооцон нийт 1481.8 сая төгрөгийн төлбөрийг нийгмийн даатгалын санд төлүүлэхээр Улсын байцаагчийн акт тогтоож шийдвэрлэлээ. Одоогоор актын барагдуулалт 90.0 орчим хувьтай байна.

Нийгмийн даатгалын ерөнхий газрын даргын баталсан удирдамжийн дагуу Нийгмийн даатгалын тухай хууль, Зөрчлийн тухай хууль болон түүнийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуулийн хэрэгжилтийг Дорнод, Хөвсгөл, Баян-Өлгий, Дорноговь, Орхон аймгуудийн нийгмийн даатгалын хэлтэст шалгаж, мэргэжил арга зүйн туслалцаа үзүүллээ. Шалгалтаар дээрх 5 аймгийн 2015-2018 онуудад шинээр тогтоогдсон нийт 14608 тэтгэвэр авагчийн тэтгэврийн хувийн хэрэг, 10512

НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН ҮНДЭСНИЙ ЗӨВЛӨЛ

даатгуулагчид олгосон ажилгүйдлийн тэтгэмжийн хувийн хэрэг, хамрагдан шалагагдлаа. Шалгалтаар нийт 81 тэтгэвэр авагчид илүү болон дутуу тооцож олгосон 74.9 сая төгрөгийн, 14 даатгуулагчийн ажилгүйдлийн даатгалын сангаас тэтгэмж авч байх хугацаандаа шүүхийн шийдвэрээр ажилдаа томилогдож цалин, тэтгэмжийг давхардуулан авсан 14 даатгуулагчийн 21.7 сая төгрөгийн нийт 95 даатгуулагчтай холбоотой 96.6 сая төгрөгийн төлбөр зөрчлийг илрүүлэн Улсын байцаагчийн актаар нөхөн төлүүлэхээр шийдвэрлэж шалгалтын хугацаанд нийт 93.4 сая төгрөг буюу 90.4 хувийг барагдуулж ажиллаа. Мөн 120 хоногоос дээш насжилттай 414.0 сая төгрөгийн хуримтлагдсан авлагыг барагдуулж ажилласан.

Хүснэгт 9. Шалгалтаар илэрсэн төлбөр, зөрчлийн байдал

№	Аймаг, дүүргийн нэр	Тэтгэврийн даатгалын сан /илүү -дутуу/	Тэтгэмжийн даатгалын сан /илүү -дутуу/	Ажилгүйдлийн даатгалын сан /илүү -дутуу/	Төлбөр, зөрчлийн дүн /сая.төг/	Барагдуулалт	Үлдэгдэл	Хувь
1	Дорнод	5,8	-	4,5	10,3	6,9	3,4	66,6
2	Хөвсгөл	45,7	-	3,1	48,8	16,7	32,1	34,2
3	Баян-Өлгий	4,8	-	6,3	11,2	7,8	3,4	70,2
4	Дорноговь	10,8	-	4,4	15,2	9,5	5,7	62,5
5	Орхон	9,7	-	7,1	16,8	9,7	7,1	58
	Аймгийн дүн	76,8	-	25,4	102,3	50,6	51,7	-
1	Аж ахуйн нэгж байгууллага	Хөдөлмөрийн хөлс, түүнтэй адилтгах орлогоос НДШ төлөөгүй зөрчилд			4,3	4,3	-	100
	Нийт төлбөр зөрчлийн дүн				106,6	54,9	51,7	51,5

4.6. Мэдээлэл, технологийн үйл ажиллагаа

Иргэд, даатгуулагч, ажил олгогчдод “Нийгмийн даатгал” гар утасны аппликейшн, “Даатгуулагчийн бүртгэл вэб програм хангамж” болон Төрийн үйлчилгээний 109 цахим машин гэсэн 3 цахим сувгаар шаардлагатай мэдээллүүдийг нь цаг тухай бүр түргэн шуурхай хүргэх ажил тогтмол хийгдэж байна. Тухайлбал:

1. Иргэд даатгуулагчид нийгмийн даатгалын үйлчилгээний 4 төрлийн томоохон мэдээллийг гар утсаараа харах “Нийгмийн даатгал” аппликейшийг одоогийн байдлаар 133.1 мянган даатгуулагч гар утсандаа суулгаж, 81.2 мянган даатгуулагч эрхээ баталгаажуулан идэвхтэй ашиглаж байна. Эдгээрээс 0.9 мянган хэрэглэгч онлайнаар эрхээ баталгаажуулжээ.
2. Иргэдэд нийгмийн даатгалын үйлчилгээний 4 төрлийн томоохон мэдээллийг интернэт сувгаар хүргэх ажил амжилттай хэрэгжиж, одоогийн байдлаар 31.9 мянган даатгуулагч интернэтээс QR кодтой “Нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөлтийн талаарх тодорхойлолт”-оо хэвлэн авсан байна. Мөн иргэд даатгуулагч нийгмийн даатгалын байгууллагад гаргасан өргөдөл гомдлын шийдвэрлэлтийн мэдээллээ цахимаар харах ажил тогтмол явагдаж байгаа

бөгөөд 4.0 мянга гаруй иргэний өргөдөл цахим мэдээлэлд бүртгэгдэж, 2.0 гаруй мянган даатгуулагчийн өргөдөл шийдвэрлэгдсэн мэдээлэл иргэнд мессежээр илгээгдсэн байна.

3. Төрийн мэдээлэл солилцооны “ХУР” системээр дамжуулан иргэд даатгуулагч, ажил олгогчид төрийн үйлчилгээний цахим /ТҮЦ/ машинаар олгож буй 4 төрлийн лавлагаа тодорхойлолтыг өгөх ажил тогтмол хийгдэж, одоогийн байдлаар нийтдээ 484.4 мянган лавлагаа, тодорхойлолтыг ТҮЦ машинаас хэвлэн авсан байна.
4. Нийгмийн даатгалын салбарын хэмжээнд ашиглагдаж буй нийт 60 гаруй програм хангамжуудад Монгол Улсын Их Хурал, Засгийн Газар, НДҮЗ, Хөдөлмөр, Нийгмийн Хамгааллын Сайд, Нийгмийн даатгалын ерөнхий газраас гаргасан хууль, тогтоомж, аргачлал, зааварчилгаа болон хэрэглэгчийн хүсэлтийн дагуу нийтдээ 80 гаруй өөрчлөлт, хөгжүүлэлт хийж, 6 систем шинээр нэвтрүүлж, төв орон нутгийн байгууллагуудад ашиглах боломжийг бүрдүүллээ.

4.7. Сургалт, сурталчилгаа, олон нийттэй харилцах

Нийгмийн даатгалын салбарын үйл ажиллагааны талаар олон нийтэд нээлттэй ил тод мэдээлэх, үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулахын тулд даатгуулагч болон ажилтнуудыг мэргэшүүлэх, сургаж дадлагажуулах чиглэлээр анхаарч ажилласан. Үүнд:

- Хэвлэл мэдээллийн 96 байгууллагатай хамтран ажиллаж, нийт 1183 удаагийн давтамжтайгаар нийгмийн даатгалын салбарын үйл ажиллагааны талаар мэдээ, мэдээлэл, ярилцлага, нийтлэлийг тархаасан.
- Нээлттэй хаалганы өдөрлөгийг улсын хэмжээнд хоёр удаа зохион байгуулж нийт 20497 иргэнд нийгмийн даатгалтай холбоотой хууль тогтоомжийн зөвлөгөө мэдээлэл өгч, 13466 иргэнд үйлчилгээ үзүүлсэн байна. Тодруулбал 721 иргэнийг шинээр сайн дурын даатгалд хамруулж, 1213 даатгуулагч эрүүл мэндийн даатгалын шимтгэлээ төлж, 2943 иргэний дэвтрийг баталгаажуулж, 1190 иргэн гар утасны аппликэйшний бүртгэлээ баталгаажуулав.
- Салбарын ажилтнуудыг мэргэшүүлэх сургалтыг 644 удаа зохион байгуулж, давхардсан тоогоор 13231 байцаагч, ажилтан хамрагдсан.
- Ажил олгогч, даатгуулагч, малчин, албан бус хөдөлмөр эрхлэгчид чиглэсэн 2400 удаагийн сургалтад 235016 хүнийг хамруулсан байна.

4.8. Түншлэл, хамтын ажиллагаа

Монгол улсаас нийгмийн хамгааллын салбарт хамтран ажиллах тухай Турк, Польш, Чех Улсуудтай байгуулсан хэлэлцээрийн хэрэгжилтийг хангуулах, ОХУ-тай хэлэлцээрийг шинэчлэх болон Казахстан Улстай шинээр байгуулахаар ажиллаж байна. Эдгээр хэлэлцээрээр даатгуулагчид харилцан төлсөн шимтгэлдээ ногдох тэтгэврийг тэдгээр улсын ижил төрлийн сангаас авах боломж бүрдэх бөгөөд өндөр насны тэтгэврээс гадна ажилгүйдлийн тэтгэмж, жирэмсний болон амаржсаны тэтгэмж, оршуулгын тэтгэмж авах эрх хоёр талдаа харилцан үүсэх ач холбогдолтой юм.

Монгол улсын Нийгмийн даатгалын ерөнхий газар, БНСУ-ын Үндэсний тэтгэврийн даатгалын алба хооронд байгуулсан “Харилцан ойлголцлын санамж бичиг”-ийн хэрэгжилтийг хангаж, тус улсын тэтгэврийн даатгалд хамрагдан шимтгэл төлж байсан иргэдийн шимтгэлийн мөнгийг буцаан олгуулах ажлыг гүйцэтгэж байна.

БНСУ-д гэрээгээр ажиллах иргэдэд нийгмийн даатгалын тухай хууль тогтоомжийн талаар сургалтыг лхагва гараг бүр Хөдөлмөр, Халамжийн Үйлчилгээний Ерөнхий газартай хамтран зохион байгуулж, 2019 оны 12 сарын 31-ний байдлаар 557 иргэнтэй гэрээ байгуулж, мэдээллийн санд бүртгэсэн.

Тайлангийн хугацаанд 1641 даатгуулагчийн нийгмийн даатгалын дэвтрийг баталгаажуулсан бол 623 даатгуулагч нийгмийн даатгалын дэвтрээ буцаан авч, 270 даатгуулагчид нийгмийн даатгалын дэвтрэ шинээр нээсэн байна.

Харилцан ойлголцлын санамж бичгийн хүрээнд 2019 онд 77 иргэн 177.1 сая вонн нэхэмжилж, 66 иргэний 152.3 сая вонны шимтгэлээ буцаан авчээ.

4.9. Лавлах үйлчилгээний талаар

Нийгмийн даатгалын байгууллагын үйлчилгээний чанар, ажилтнуудын харилцааны талаарх мэдээллийг 7777-1289 утсаар хүлээн авч байгаа бөгөөд 2019 онд нийт 280225 дуудлаганд хариу өгч ажилласан.

Хариу өгсөн дуудлагыг агуулгаар нь задалбал:

- Тэтгэврийн даатгалын тухай-10% - 28304
- Сайн дурын даатгалын талаар –19% - 53779
- Шинэ хуулийн талаар - 5% - 14153
- Тэтгэмжийн даатгалын тухай – 35% - 99066
- Ажил олгогчын шимтгэл төлөлт – 15% - 42457
- Харьяа дүүргийн байршил, холбоо барих утас данс – 5% - 14153
- Шимтгэлийн хувь хэмжээ – 10% - 28304
- Санал гомдол – 1% - 9 ирсэн бөгөөд хариуг шуурхай өгч ажиллалаа.

5. НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН САЛБАРЫН БОДЛОГО, ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР НӨЛӨӨ

Шимтгэлийн хувь хэмжээг нэмэгдүүлсэн хуулийн зохицуулалт хэрэгжиж эхэллээ.

Тэтгэврийн даатгалын шимтгэлийн хувь хэмжээг тус тус 0.5 пунктээр нэмэгдүүлэн 8.5 хувь болгон өөрчилсөн хуулийн хэрэгжилтийг зохион байгуулснаар 2019 оны байдлаар тэтгэврийн даатгалын санд 1,666.7 тэрбум төгрөг хуримтлуулсан бөгөөд энэ нь 2018 онтой харьцуулахад 527.5 тэрбум төгрөгөөр өссөн.

Тэтгэврийн параметрийг өөрчилсөн хуулийн хэрэгжилтийг зохион байгуулав.

Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хууль, Нийгмийн халамжийн сангаас олгох тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хуулиудад нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн дагуу өндөр насны тэтгэврийн насыг жил бүр 3 сараар нэмэгдүүлсэн, 20 жил 6 сараас дээш хугацаанд шимтгэл төлсөн бол 60/55

насандаа тэтгэвэр тогтоолгох зохицуулалтын хэрэгжилтийг зохион байгуулснаар дээрх нөхцөлөөр 2.8 мянган иргэн өндөр насны тэтгэвэр тогтоолгосон.

Малчдын тэтгэврийн насыг 5 жилээр наашлуулсан хуулийг хэрэгжүүлж байна.

Малчдын өндөр насны тэтгэврийн насыг 5 жилээр наашлуулсан хуулийн зохицуулалтын хэрэгжилтийг зохион байгуулснаар 9.4 мянган малчинд тэтгэвэр тогтоож, тэтгэвэрт 30.3 тэрбум төгрөг зарцуулав. Түүнчлэн Засгийн Газрын 2018 оны 03 дугаар сарын 14-ний өдрийн 71 дүгээр тогтоолоор баталсан “Малчинд тэтгэвэр тогтооход баримтлах журам”, “Даатгуулагчид өндөр насны тэтгэвэр тогтоох насыг тодорхойлоход баримтлах журам”-ын дагуу 2019 онд 337 сум, 9 дүүрэгт зөвлөл байгуулагдан ажиллаж, 2.6 мянган малчин жил тодорхойлуулах хүсэлт гаргаснаас 2.2 мянган иргэний малчнаар ажилласан хугацааг тодорхойлж, эдгээр малчин өндөр насны тэтгэвэр тогтоолгох нөхцөл бүрдсэн.

Тэтгэврийн хэмжээ 8 орчим хувиар нэмэгдэж, дундаж тэтгэврийн хэмжээ 378.9 мянган төгрөгт хүрсэн байна.

Засгийн газрын 2019 оны “Тэтгэврийн хэмжээг нэмэгдүүлэх тухай” 26 дугаар тогтоолоор Нийгмийн даатгалын сангаас олгож байгаа болон цэргийн алба хаасны тэтгэврийг 2019 оны 02 дугаар сарын 01-ний өдрөөс 24.0 мянган төгрөгөөр нэмэгдүүлж, бүрэн тэтгэврийн доод хэмжээ 310.0 мянган төгрөг, хувь тэнцүүлсэн тэтгэврийн доод хэмжээ 270.0 мянган төгрөг болов. Тэтгэврийн нэмэгдэлд 119.5 тэрбум төгрөгийг зарцуулсны дүнд дундаж тэтгэвэр 379.8 мянган төгрөгт хүрэв.

Тэтгэврийн зээлийн хүүг дахин бууруулав.

Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам, Нийгмийн даатгалын Үндсэний зөвлөл, Нийгмийн даатгалын ерөнхий газар нь Монгол Улсын Засгийн Газрын 2016-2020 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрт тусгагдсан тэтгэврийн зээлийн хүүг бууруулах зорилтыг үе шаттайгаар хэрэгжүүлэн ажиллалаа.

2019 оны 01 дүгээр сараас 12 хүртэлх сарын хугацаатай тэтгэврийн 70 хувьтай тэнцэх хэмжээний зээлийн хүүг 2-8 пунктээр бууруулан, сарын 0.8 хувь, жилийн 10 хувь болгосон бөгөөд өнөөдрийн байдлаар 202111 тэтгэвэр авагч 217.1 тэрбум төгрөгийн зээлийг авч, тэтгэвэр авагчид 5.0 орчим тэрбум төгрөгийн зээлийн хүүгийн дарамтаас чөлөөлөгдсөн байна.

2019 оны 10 дугаар сарын 1-ний өдрөөс эхлэн тэтгэвэр барьцаалсан зээлийн дээд хугацааг 24 сар болгон, 12 сар хүртлэх хугацаатай зээлийг жилийн 10 хувиар олгох ажлыг үргэлжлүүлэн, 13-24 сарын хугацаагаар олгох зээлийн хүүг 2.4 пунктээр бууруулан жилийн 15.6 хувь болгосноор 21124 тэтгэвэр авагч 103.2 тэрбум төгрөгийн зээлийг авч, тэтгэвэр авагчид 0.7 орчим тэрбум төгрөгийн зээлийн хүүгийн дарамтаас чөлөөлөгдсөн байна

Нийгмийн даатгалын сангийн орлогын төлөвлөгөөг 276.2 тэрбум төгрөгөөр давуулан биелүүлэв.

Нийгмийн даатгалын санд 2019 оны жилийн эцсийн байдлаар нийт 1,603.3 тэрбум төгрөг төвлөрүүлэхээс 1,879.5 тэрбум төгрөгийг төвлөрүүлж, орлогын төлөвлөгөөг 117.2 хувиар биелүүлсэн. /Энэ дүнд улсын төсвөөс олгох санхүүгийн дэмжлэг 605.5 тэрбум төгрөг ороогүй/.

Нийгмийн даатгалын сангийн мөнгөн хөрөнгийг арилжааны банкуудад байршуулан, харилцах, хадгаламжийн хүүгээр сангийн орлогыг нэмэгдүүлэв.

2019 онд Нийгмийн даатгалын сангийн мөнгөн хөрөнгийг арилжааны 10 банкинд байршуулж, 87.0 тэрбум төгрөгийн хүүгийн орлого олсон ба өмнөх оноос мөнгөн хөрөнгө 419.4 тэрбум, хүүгийн орлого 14.7 тэрбум төгрөгөөр нэмэгдсэн.

Нийгмийн даатгалын сангийн хуримтлагдсан өр, авлагыг барагдуулж байна.

2019 оны эхэнд нийгмийн даатгалын шимтгэлийн авлага 116.6 тэрбум төгрөг байснаас 59.8 тэрбум төгрөгийг бүрэн барагдууллаа. Хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээ, шимтгэлийн хувь хэмжээний нэмэгдэл, цалингийн сангийн өсөлт зэргээс хамаарч авлага шинээр 82.5 тэрбум төгрөгөөр нэмэгдэж, оны эцэст 137.8 тэрбум төгрөг болсон байна. Нийгмийн даатгалын шимтгэлийн авлага нь шимтгэлийн орлогын 7.7 хувийг эзэлж байна.

6. ЦААШИД ТАВИХ ЗОРИЛТ, ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ АРГА ХЭМЖЭЭ

Энэ хүрээнд дараах арга хэмжээг авч ажиллана. Үүнд:

- Нийгмийн даатгалын салбарын хууль эрхзүйн шинэчлэлийн хүрээнд Нийгмийн даатгалын тухай багц хуулийн төслийг Засгийн газарт өргөн мэдүүлэх
- Малчин, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгчийн тэтгэврийн даатгалын шимтгэлийг нөхөн төлүүлэх тухай хуулийн хэрэгжилтийг зохион байгуулах
- Зарим иргэний тэтгэврийн хэмжээг нэмэгдүүлэх тухай хуулийн хэрэгжилтийг зохион байгуулах
- 3 хүртэлх насны хүүхэдтэй ээжүүдийн нийгмийн баталгааг сайжруулах “Цалинтай ээж” хөтөлбөр хэрэгжүүлж, нийгмийн даатгалын шимтгэл төлсөн хугацаа нь тасрахгүй байх зорилтын хүрээнд Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хуульд нэмэлт өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн хэрэгжилтийг зохион байгуулах
- Хүүхэд төрүүлсэн ээжүүдэд даатгуулсан хэлбэрээс нь үл хамааран хөдөлмөрийн хөлснөөс адил хувиар тооцон тэтгэмж олгох зорилтын хүрээнд Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хуульд нэмэлт өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн хэрэгжилтийг зохион байгуулах
- Төрүүлж, өсгөсөн хүүхдийн тоогоор эхийн ажилласан хугацааг нэмэгдүүлэн тооцдог болох зорилтын хүрээнд Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хуульд нэмэлт өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн хэрэгжилтийг зохион байгуулах

- Нийгмийн даатгалын сангаас олгож байгаа тэтгэврийн хэмжээг нэмэгдүүлэхтэй холбоотой Засгийн газрын шийдвэрийн хэрэгжилтийг зохион байгуулах
- Нийгмийн даатгалын шинэчлэлийн асуудлаар судлаачид, эрдэмтэдтэй хамтран ажиллах, зөвлөлдөх уулзалт зохион байгуулах
- Хууль тогтоомжийн өөрчлөлт, хэрэглэгчийн хүсэлт болон шинээр батлагдсан хуулийн хэрэгжилтийг салбарын хэмжээнд мэдээллийн технологи ашиглан хэрэгжүүлэх нөхцөлийг бүрдүүлэх
- Нийгмийн даатгалын тогтолцоонд Эрсдэлд суурилсан хяналт шалгалтыг нэвтрүүлэх

Эдгээр зорилт, үйл ажиллагааг хэрэгжүүлсэнээр иргэд, даатгуулагчид, ажил олгогчид нийгмийн даатгалын үйлчилгээг шаардлагатай үедээ орон зай, цаг хугацаа үл хамааран хүртэх нөхцөл бүрдэнэ.

---oOo---

НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН ҮНДЭСНИЙ ЗӨВЛӨЛ

Нийгмийн даатгалын Үндэсний зөвлөлийн
2019 оны үйл ажиллагааны тайлангийн
нэгдүгээр хавсралт

НИЙГМИЙН БОДЛОГО, БОЛОВСРОЛ, СОЁЛ, ШИНЖЛЭХ УХААНЫ БАЙНГЫН ХОРООНЫ ХУРАЛДААНААС ӨГӨГДСӨН ЧИГЛЭЛИЙГ ХЭРЭГЖҮҮЛСЭН АЖЛЫН ТОВЧ ТАЙЛАН

УИХ-ын Нийгмийн бодлого, Боловсрол, Соёл, Шинжлэх ухааны Байнгын Хорооны 2019 оны 10 дугаар сарын 22-ны өдрийн хуралдаанаар Нийгмийн даатгалын Үндэсний зөвлөл болон Эрүүл мэндийн даатгалын Үндэсний зөвлөлийн 2018 оны үйл ажиллагааны тайланг Байнгын хорооны хэлэлцүүлэгт бэлтгэж, санал, дүгнэлт, шийдвэрийн төсөл боловсруулах үүрэг бүхий ажлын хэсгийн тайланг хэлэлцсэн Байнгын хорооны хуралдааны тэмдэглэлээр өгсөн чиглэлийн биелэлтийг тус Үндэсний зөвлөлд хамрагдах чиглэл бүрээр гаргавал:

№	Өгсөн чиглэл	Хэрэгжилт
1	Нийгмийн даатгалын Үндэсний зөвлөлийн ажлын албаны удирдах албан тушаалтан болон ажилтны цалин хөлсийг төрийн захиргааны албан тушаалын "АА" ангилал, зэрэглэлтэй дүйцүүлэн олгож байгаа нь Төрийн албаны тухай хууль болон Улсын Их Хурлын 2019 оны "Төрийн зарим байгууллагын албан тушаалын ангилал, зэрэглэлийг тогтоох тухай" 18 дугаар тогтоол, Засгийн газрын 2019 оны 25, 275 дугаар тогтоолтой нийцэхгүй байна. Иймд дээрх Үндэсний зөвлөлүүдийн ажлын албаны ажилтны ангилал, зэрэглэлийг төрийн захиргааны албан тушаалын "ТЗ" ангилал, зэрэглэлд хамруулах эсэх, цалин хөлсийг Хөдөлмөрийн тухай хуулийн хүрээнд хөдөлмөрийн гэрээний үндсэн дээр олгох, эсхүл	Ажлын албаны удирдах албан тушаалтан болон ажилтнуудын төрийн албан хаагчийн ангилал, зэрэглэлийн асуудлыг хэрхэн шийдвэрлэх талаар Төрийн албаны зөвлөлд хандсан. Төрийн албаны зөвлөлөөс Үндэсний зөвлөлүүдийн Ажлын албаны ажилтнуудын ангилал зэрэглэлийг нэгдсэн байдлаар нэг мөр шийдвэрлэж, холбогдох арга хэмжээ авахаар саналаа боловсруулж, Засгийн газарт хандаж шийдвэрлүүлнэ гэсэн хариуг өгсөн. Одоогоор төрийн байгуулагуудаас энэ асуудлыг холбогдох хууль, эрх зүйн баримт бичигт өөрчлөлт хийх замаар шийдвэрлэсэн талаар ямар нэг шийдвэр ирээгүй байна.

<p>терийн захиргааны албан хаагчтай дүйцүүлэн олгох эсэх тухай асуудлыг холбогдох хууль, эрх зүйн баримт бичигт өөрчлөлт хийх замаар шийдвэрлэх;</p>	<p>Жил бүрийн эхэнд Үндэсний зөвлөлүүдийн хуралдаанаар банкинд байршуулах хадгаламжийн дээд хэмжээ, хүүгийн түвшинг банк тус бүргээр батлах, тухайн банканд байршуулах хадгаламжийн хүүгийн хэмжээ, хүүгийн хувийг тогтоохдоо банкны зохистой харьцааг хангаж байгаа эсэх, активын хэмжээгээр эрсдэл даах чадвар, ашиг, алдагдлын хэмжээг нь тооцдог байх;</p>
	<p>Нийгмийн даатгалын тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11.5-д “Хуримтлалын сангаас арилжааны банкинд байршуулах хөрөнгийн хэмжээг санхүүгийн болон нийгмийн хамгааллын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн, Монголбанк, Нийгмийн даатгалын үндэсний зөвлөл хамтран тогтооно” гэж заасны дагуу 2019 онд арилжааны банкинд хадгаламж хэлбэрээр байршуулах хөрөнгийн дээд хэмжээг 760.0 тэрбум төгрөгөөр шинэчлэн тогтоож хэрэгжүүлэн ажиллалаа.</p> <p>Нийгмийн даатгалын сангийн чөлөөт үлдэгдэл, хуримтлалын сангийн хөрөнгийг арилжааны банкинд мөнгөн хадгаламж хэлбэрээр байршуулах хөрөнгийн хүүгийн доод хэмжээг тухайн үеийн Монголбанкны бодлогын хүү, банкуудын байгууллагын хугацаатай хадгаламжийн хүүгийн дундаж хэмжээтэй уялдуулан Засгийн газрын бондын хүү, Төв банкны үнэт цаасны жигнэсэн дундаж хүү болон арилжааны банк хоорондын захын хүүгийн дундаж хэмжээнээс доошгүй байхаар НДЕГ-ын саналыг үндэслэн Нийгмийн даатгалын үндэсний зөвлөл (НДҮЗ) тогтоож байна.</p> <p>Дээрх үзүүлэлтүүдийн хүүгийн дундаж 10.0 хувь байсан хэдий ч 2018 оны 12 дугаар сард Нийгмийн даатгалын үндэсний зөвлөлийн 13 тоот тогтоолоор хадгаламжийн хүүгийн хэмжээг Монголбанкнаас ирүүлсэн саналыг үндэслэн Монголбанкны бодлогын хүүн дээр 3 пунктээр нэмж, 14.0 хувиас багагүй байхаар шинэчлэн тогтоосон ба энэхүү хүүгийн хэмжээг 2019 онд мөрдөн ажиллалаа.</p> <p>Хадгаламж байршиж буй банкуудын санхүүгийн тайланг сар бүр авч, дүн шинжилгээ хийн ажиллаж байна.</p>

НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН ҮНДЭСНИЙ ЗӨВЛӨЛ

3	<p>Хадгаламжийн хүүг тогтооходоо үзүүлэлт болон авсан хүүгийн дунджаас гадна банкнуудын санал болгосон өндөр хүүг харгалзан тогтоох;</p>	<p>Банкуудаас ирүүлсэн хүүгийн саналыг харгалзан хадгаламжийн хүүгийн хэмжээг 14.0 -14.4 хувиар тогтоон, мөнгөн хадгаламжийн гэрээ байгууллаа.</p>
4	<p>Нийгмийн даатгалын сангаас Капитал банканд байршуулсан хадгаламжийн хөрөнгийг холбогдох яам, агентлагийн төсвийн эрх захирагч нар шийдвэртэй арга хэмжээ авч ажиллахыг чиглэл болгох.</p>	<p>Нийгмийн даатгалын үндэсний зөвлөлийн 2019 оны 04 дүгээр “Хөрөнгө нэхэмжлэх тухай” тогтоолыг хэрэгжүүлэн, Нийгмийн даатгалын ерөнхий газрын даргын 2019 оны А/93 дугаар тушаалаар Капитал банк ХХК дахь банкны эрх хүлээн авагчтай тооцоо нийлэн баталгаажуулах, харилцах болон хадгаламжийн данс дахь мөнгөн хөрөнгө, түрээсийн төлбөрийг нэхэмжлэх, нийгмийн даатгалын санд буцаан төвлөрүүлэх ажлыг зохион байгуулах ажлын хэсгийг байгуулан ажлуудыг зохион байгуулан ажиллаж байна.</p> <p>Нийгмийн даатгалын үндэсний зөвлөлийн 2019 оны 04 дүгээр “Хөрөнгө нэхэмжлэх тухай” тогтоолын 1-т Капитал банкны эрх хүлээн авагчтай тооцоо нийлэн баталгаажуулах, төлбөрийг нэхэмжлэх, нийгмийн даатгалын санд буцаан төвлөрүүлэх ажлыг зохион байгуулж, биелэлтийг Нийгмийн даатгалын үндэсний зөвлөлд мэдээлж байх үүрэг өгөгдсөний дагуу 3 удаа танилцуулга, мэдээлэл хийлээ.</p> <p>Капитал банк ХХК дахь банкны эрх хүлээн авагч болон зөвлөлийн гишүүдтэй нийт 28 удаагийн уулзалт хийж, 15 албан бичиг хүргүүлэн, шаардлагатай мэдээллүүдийг 15 удаа цахим хаягаар солилцсон байна.</p> <p>Нийгмийн даатгалын ерөнхий газар нь Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн 2019 оны 04 дүгээр сарын 08-ны өдрийн А/96 дугаар тушаалаар албадан татан буугдсан Капитал банкинд байршиж байсан нийгмийн даатгалын сангийн мөнгөн хөрөнгийг Капитал банк ХХК дахь банкны эрх хүлээн авагчаас Банкны тухай хуулийн 71 дүгээр зүйлд заасны дагуу хуулийн хугацаанд нэхэмжлэл гарган хүргүүлсэн.</p> <p>Банкны эрх хүлээн авагчид нэхэмжлэл хүргүүлсэнээс хойш хугацаанд нийт 124 харилцах болон хадгаламжийн дансны үлдэгдэл, хүүгийн</p>

тооцооллыг тооцоо нийлэн нэхэмжлэх дүнг 104.2 тэрбум төгрөгөөр баталгаажууллаа.

Банкны эрх хүлээн авагч нь нийгмийн даатгалын сангийн мөнгөн хөрөнгийг Банкны тухай хуулийн 73 дугаар зүйлийн 73.1.8–д заасан “Засгийн газарт өгөх өр төлбөр, албан татвар”-т хамааруулахаар шийдвэр ирүүлсэн тул НДЕГ нь Банкны тухай хуулийн 73 дугаар зүйлийн 73.1.5–д заасан “Даатгагдаагүй хадгаламжийн төлбөр”-т хамаарах талаар Нийслэлийн захиргааны хэргийн шүүхэд нэхэмжлэл гаргасан.

Мөн НДЕГ нь Нийслэлийн захиргааны хэргийн шүүхэд даатгуулагчдын хууль ёсны эрх ашиг хөндөгдөж байгаа шалтгаанаар гуравдагч этгээдээр Монголын үйлдвэрчний эвлэлийн холбоо, Ажил олгогч эздийн нэгдсэн холбоог татах хүсэлтийг хүргүүлсэн боловч 2 удаагийн шүүх хурлаар хүсэлтийг хэлэлцэн, хүлээн авахаас татгалзсан.

Нэхэмжлэлийн дагуу 3 удаагийн шүүх хурал болж, 2020 оны 03 дугаар сарын 19-ний өдөр Нийслэлийн захиргааны шүүхийн анхан шатны шүүхээс нь нийгмийн даатгалын сангийн мөнгөн хөрөнгийг Банкны тухай хуулийн 73 дугаар зүйлийн 73.1.5–д заасан “Даатгагдаагүй хадгаламжийн төлбөр”-т хамаарах талаар шийдвэр гаргаж, Нийгмийн даатгалын ерөнхий газрын гаргасан нэхэмжлэлийн шаардлагыг бүрэн хангаж шийдвэрлэлээ.

Нийгмийн даатгалын ерөнхий газар нь Чингэлтэй дүүргийн анхан шатны шүүхэд гэрээний үүргийн гүйцэтгэлийг хангуулах, нийгмийн даатгалын сангийн мөнгөн хөрөнгийг бүрэн барагдуулж хохиролгүй болгох талаар нэхэмжлэл гарган хүргүүлээд байна.

Үүссэн нөхцөл байдлын талаар дэмжлэг хүсэн Нийслэлийн прокурорын газартай 3 удаагийн уулзалт зохион байгуулж, арга зүйн зөвлөгөө, заавар авч ажиллаж байна. Прокурорын тухай хуулийн дагуу Нийслэлийн прокурорын газрыг шүүхэд зохигчоор оролцон, дэмжлэг үзүүлэх талаар хүсэлт хүргүүлээд байна.

----- 000 -----